

INDIAN-APRIL-1956-LIBRARY
29 AUG. 1956

INDIAN OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903
Former Editor: Manilal Gandhi—1918-1956

When we fear God, then we shall fear no man, however highly placed he may be; and if you want to follow the vow of truth, then fearlessness is absolutely necessary.
—Mahatma Gandhi.

Real suffering bravely borne melts even a heart of stone.
—Mahatma Gandhi.

No. 32 —Vol. LIV.

Friday, 24th August, 1956

REGISTERED AT THE G.P.O. AS A NEWSPAPER.
Price: SIX PENCE.

BANTU EDUCATION DE LUXE?

DR. VERWOERD now says that "enough patience has been displayed" (shades of Hitler!) in connection with University Apartheid and that the time has now come for "separate Universities for Natives in their own territories." The Bantu, he says, will receive education at these Universities which will "make him (sic) think in terms of service to his own people."

Those who know the African are well aware that the best, and best educated, of them certainly think in those terms already: but unfortunately such a pronouncement as this is not likely to dispel the suspicions of African leaders like Dr. A. B. Xuma, who said recently in Pretoria, "The motive of so-called Bantu education" is not the progress of the African, but "to make him controllable and to 'keep him in his place'", and added, "if we are going to develop on our own lines it is not for the outsider to define those lines: it is for

us to decide in the interests of our people."

We are reminded of the U.S. Supreme Court ruling on school segregation given in May, 1954: "In the field of public education the

doctrine of "separate but equal" has no place. Separate educational facilities are inherently unequal."

Of course, Dr. Verwoerd hasn't said they will be equal.....

PEOPLE OF CHICAGO PROTEST AGAINST DISCRIMINATION IN HOSPITALS

A DEMAND was made here last week for the full use of new city and state laws to end the wholesale discrimination in Chicago hospitals which was bared by a report of the Chicago Commission on Human Relations.

The majority of Negro mothers who gave birth to children last year were jammed into three overcrowded public hospitals, the report disclosed. Forty private hospitals which have 64 per cent of the maternal

care facilities in the city delivered only two per cent of the Negro babies, declared Commission director Francis W. McPeck.

Labour and Civic groups which joined in securing new laws against discrimination demanded that they be enforced. The Harvey-Campdell Ordinance forbids hospital discrimination against Negroes and provides for penalties. A new State law also provides that the tax exemption be removed for hospitals which practice discrimination.

"Is that the Home for Feeble-Minded Girls?"

An indignant voice replied, "This is the Cape Town University."

AFRIKANER LIBERALS

WE are grateful for the clear-headed honesty of Prof.

Ben Marais, professor of Theology at Pretoria University, who pointed out in a symposium on "Segregation with reference to the Tomlinson Report" that "if the Bantu were to develop along their own lines and against their own background it could only mean a return to heathendom. As a definite Bantu nationalism developed it would only lead to a return to their own past and to a reaction against everything foreign and Western. It would lead to a return to their own religious past and a cry of 'Away with Christendom because it's a foreign religion, a religion of the White man.'

Mr. W. A. Kleynhans said that if complete territorial separation was accepted, with the Bantu in their own areas "to live out their political aspirations, then they should have that right to attain unlimited heights. It would be a realistic and honest conception."

HOW TO COPE WITH LIFE AND ITS PROBLEMS

"Dig a big hole in the garden of your thoughts. Into it put all your disillusion, disappointments, regrets, worries, troubles, doubts and fears—and forget. Cover well with the earth of fruitfulness. Water it from the well of content. Sow on top the seeds of hope, courage, strength, patience and love. Then, when the time of gathering, may your harvest be rich and fruitful one."—Hoards Dairyman.

TAILPIECE

In the early days when Wynberg was a separate exchange, a friend in Cape Town wanted a Wynberg number but failed to say so. When a male voice answered she was surprised, so asked.

"Is that the Home for Feeble-Minded Girls?"

"W-h-a-t?"

Today, of all days, the joy of giving is uppermost in every heart. The best thing to give to your enemy is forgiveness; to an opponent, tolerance; to a friend, your heart; to your child, a good example; to your father, deference; to your mother, conduct that will make her proud of you; to yourself, respect; to all men, charity; and to your loved ones ?

Surely a NEW INDIA PROTECTION POLICY, the best of all Gifts.

THE PLEASURE OF GIVING IS YOURS, AND THAT OF SERVING YOU IS OURS.

The
New India Assurance

Company Limited

Principal Controlling Officers:
Rustomjee (Pty.) Ltd.

140, Queen Street,
DURBAN, NATAL.

NEW NYLON SAREE MATERIALS

— JUST ARRIVED —

Gold Striped Fancy Nylons
48" 12/6 yd.

Spotted Georgettes 45" 4/6 yd.

Two Tone and Rainbow Georgettes 45"
All Shades 4/11 yd.

Bordered Georgettes
All Shades 45" 3/11 yd.

Embossed Georgettes 45" 5/11 yd.

Coloured Georgettes 45" 3/11 yd.

BLOUSES

Printed Georgette and Bemberg Skippers. Huge range now at clearing Prices.

Real Benares and Jarl Gold Georgette Sarees and Borders. Big range in stock.

Georgette Jarl Work Sarees
All colours. £4-10-0

Georgette Sarees Cotton Embroidery
£3/15/0

CHILDREN'S SCHOOL WEAR

Boys Shirts, Knickers, Blazers, Vests, Socks Girls Gym Blouses etc.
At Reduced Prices.

CHAMPALS !

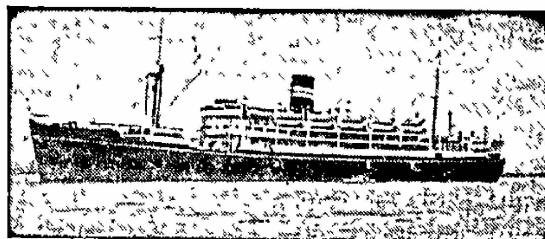
Plastic Fancy Tops with Heel
Size 3 to 7 18/6 pair

Also Leather 8/6 & 10/6 pair

Write For Samples: (Not for Rhodesia)

JAYBEE SILK HOUSE

39 MARKET STREET, JOHANNESBURG.

B. I. S. N. Co. Ltd.

S. S. Karanja due 31st August. Sailing 5th Sept. 1956.
For Bombay via Karachi

Passengers must conform with the Cholera Vaccination and Yellow Fever inoculation requirements and obtain certificates from their nearest District Surgeon. Inoculation by and certificates from private Medical Practitioners will not be accepted.

FARES : DURBAN TO BOMBAY

First Class	single	without food	£92-0-0
Second "	"	"	£60-15-0
Third Class	Bunk		£31-10-0
Muslim Special Food	£11-10-0	Ordinary Food	£4-18-0
Hindu Special Food	£10-3-0	Ordinary Food	£4-6-0

Bookings for 1st, 2nd, 3rd can be effected by communication with us by telegram or letters.

For further particulars apply to—

SHAIK HIMED & SONS (PTY) LTD.
390 PINE STREET, Telephone 20432, DURBAN.
Tel. Add. "KARAMAT."

INDIAN OPINION

FRIDAY, 24TH AUGUST, 1956

Sultan College Against Africans

AT the moment relations between the Indian and African communities have been strained by the unfortunate events at the M. L. Sultan Technical College. The cause of the trouble is that the College has now imposed a race bar against Africans as students doing full-time courses.

Earlier, statements from the College authorities created the impression that the introduction of apartheid in the full-time courses was something imposed on the College by the government. At the opening of the college, however, the Minister of Education, Arts and Science made it plain that the racial bar against the Africans had been imposed by the College on its own initiative.

Up to the time of writing the College authorities have not denied or repudiated the Minister's statement.

This raises quite a number of unpleasant issues. Firstly, it seems most strange that the Indian community should bar the doors to education against the African when for very many years Fort Hare University College has enabled scores of Indians to go through it and from there to proceed to the professions. Fort Hare, an African institution, has played no small part in the uplift of the Indian. From this angle the African people can rightly claim that through opening their door to Indians at Fort Hare they made important contributions to the progress of the Indian in this country.

For the authorities of M. L. Sultan College to reciprocate this courtesy by barring their own doors to the African is anything but wise.

The second issue raised by the Sultan College race barrier is that it places the Indian community in the position of conveniently resorting to apartheid in its dealings with the African when it openly resents being discriminated against by the White community. We find it hard to understand precisely what it is the Indian objects to in apartheid if he will not hesitate to discriminate against the African when it suits him.

There is another angle from which the closing of the doors against the African might be viewed. It is known that facilities for the technical instruction of African students are limited in the extreme. Those of the type available at Sultan College would have enabled the African community to have at its disposal services which it badly needs at the moment. To deny the African the opportunity to be trained by giving these services, is in fact, tantamount to aiding and abetting the processes whereby the progress of the African people is being retarded.

Because of all these reasons we think the decision to keep the African students out of the full-time courses is unwise, selfish and shortsighted. In the long run the Indian community will find that it has cut its nose to spite its own face.

For this reason we would urge the College authorities, in all earnestness, to reconsider their decision. They have started a bad precedent and no one can tell what it will lead to. What if Fort Hare were suddenly to decide that it will not take Indian students any more? It is quite possible that alternative arrangements would be made for them. But the real tragedy in all that would be here: the gulf between the Indian and the African would have been widened in a field where it should be bridged. And the people who would have started the process of widening would have been a non-White community.

What the College authorities have done is certainly not in the best interests of the South Africa we believe the M. L. Sultan Technical College was set up for. The South Africa Mr. Sultan and others must have had in mind was a country where people would freely give where they freely received. In this case Sultan College has taken the attitude that the Indian must only receive and be not the giver. That attitude of mind is quite distinctly un-South African.

Fortunately for South Africa there are large sections of the Indian community which have been shocked by what is being done by the College. Some have pleaded with the College to reconsider its attitude. We think it would be a fine thing for this country if the volume of protest against an injustice to those who need technical education most increased until the College changed its present policy.

A Correction

OWING to lack of space we were compelled to omit certain portions of Mr. Ngubane's reply to Mr. Luthuli. However as Mr. Ngubane feels that the paragraph given below is of great importance and that without it his reply is incomplete, we print it hereunder.—Ed. I.O.

I am certain Mr. Luthuli knows the things I write about. The tragedy is that he has now taken the position of defending them publicly. He sees nothing wrong with them. To me they are disturbing indications that the Left is gaining more control in the ANC. The techniques they use to do this are similar to the methods they used in those lands where they are now the victors. Mr. Luthuli says there is next to nothing wrong with all this, in effect. But in a famous interview with 'Drum' he stated that he would resign from the leadership of the ANC if Congress went the Moscow direction. May I ask him precisely what signs and developments will he accept as indicative of progress in the direction of Moscow. Having made such a pledge publicly, he has the duty to define in the clearest terms possible precisely what he meant.

Trouble In Nigeria

(By Our Political Correspondent)

NIGERIAN delegates were due in London next month to discuss with Mr. Lennox-Boyd, the Secretary of State for the Colonies, constitutional reforms designed to give Nigeria her independence. In view of the crisis which has developed in Nigeria and in which the principal actors are two of the most important people in Nigeria at the moment—Dr. Nnamdi Azikiwe, Premier of Eastern Nigeria and Governor Pleiss—the London talks have been postponed while Mr. Lennox-Boyd has appointed a commission to investigate the corruption charges brought up against the Azikiwe administration.

The Nigerian crisis is extraordinarily complex. A variety of factors enter into it. On the one hand it is clear that the personalities of the Governor and his Eastern Premier clash badly. Nobody denies that Nigerian public life suffers from a measure of corruption. Thirdly, it is clear, from the tone of Dr. Azikiwe's public pronouncements, that Nigeria is impatient with the progress being made to self-government.

Dr. Azikiwe is in a hurry to see Nigeria self-governing. He feels he has too many problems to tackle and delay in constitutional progress merely piles these up for the people of Nigeria. He is a popular figure in Nigeria and in his own Eastern Province is clearly a power to reckon with. He sometimes allows impetuosity to take the upper hand, but on the whole he is a sober and responsible statesman. One thing is certain: he is an unyielding enemy of imperialism.

The Governor, while a man of admitted personal integrity, does not seem wholly above being tempted by the prospects of dividing the Nigerians on the eve of great constitutional changes. He appears to have been keen to give support to Azikiwe's chief critic, Mr. Eyo, who demanded that a commission of inquiry should be set up to investigate Azikiwe's financial relations with the African Continental Bank.

Much of Nigeria's crisis centres about the Bank. It was licensed in September 1955 and was founded by Dr. Azikiwe. For some time he was its chairman and governing director. He no longer occupies these positions though he still

has a substantial interest in the bank.

The fashion was to deposit government funds in the Bank of British West Africa—presumably an all-White establishment. Azikiwe was in no mood to perpetuate this tradition—which he regarded as one way of strangulating Nigeria economically. Political progress would be meaningless as long as British banks handled Nigerian public funds.

His political opponents accused him of using public funds for his own personal ends. Controversy on this subject has been violent and bitter, with Azikiwe insisting on clearing his name in a court of law while the Governor and Mr. Eyo want a commission of inquiry.

Azikiwe's case against a commission is based on the fact that the commission will accept evidence which would not be admissible in a court of law.

That would make it possible for those who dislike him to cook up any story to damage his good name.

There are, of course, a few disturbing factors in the whole affair. The appointment of a commission while Azikiwe has instituted legal proceedings to establish his guilt or innocence might prejudice his case. In addition, Mr. Eyo has, up to the time of writing, thrice published in the Nigerian Press motions he was to move in the Eastern Nigerian Parliament for they were on the Order Paper.

Two possibilities emerge from the whole situation: Either the campaign now afoot is a piece of smearing designed to weaken Azikiwe's bargaining strength at the London constitutional talks or it is a justified movement of protest against practices which Azikiwe has either connived at or showed little enthusiasm to curb.

On the evidence available, Azikiwe seems to have a good case for going to court and insisting on this to prevent his enemies making political capital out of commission investigations.

may be advanced by the principal in support of this decision can ever be justified—and all reference to the wishes of the donor the late M. L. Sultan in this regard must surely be unacceptable to all reasonable people for two reasons:—

(1) During the lifetime of the late M. L. Sultan the admission of African students to the Technical College was an accepted fact. For example, in 1953, over 500 non-Indian students were enrolled at the College, representing approximately one sixth of the total enrolment of that year;

(2) It is also well known that at no time did the late M. L. Sultan—a great humanitarian and a believer in the equality of man, ever stated that the college was to be exclusively for Indians or that Africans and Coloureds were not to be admitted to the college. It is also noteworthy that some of the subsequent donors stipulated any condition regarding the exclusion of non-Indian students.

Despite the argument advanced by the Principal that the admission of the Africans as full time students to the College is restricted as a result of the operation of the Bantu Education Act, Congress is of the opinion that there is nothing in law to prohibit the Technical College from enrolling full time African students to vocational and technical courses.

The Natal Indian Congress believes that Technical Institutions such as the M. L. Sultan Technical College should be open to all sections of our multi-racial society for it is only by studying and working together that peace and racial harmony can be established on a firm foundation. Congress stands for racial equality and believes that segregated institutions are used by our rulers to further their aims of racial discrimination and apartheid.

We therefore strongly urge the members of the College Council to reconsider their decision and put right a wrong committed against the African people.

Barring Of Africans To M. L. Sultan Tech. College Deplored

THE announcement by the Minister of Education, Arts and Science Mr. Viljoen at the opening of the M. L. Sultan Technical College that the admission to the college for full time courses will be restricted to Indian students, as a result of the decision "by the College Council entirely of its own accord" has shocked the Indian people.

The impression given to the public by the principle of the M. L. Sultan Technical College was that this decision to debar African students was taken by the Council as a result of pressure from officials of the Department of Education, Arts and Science.

In a statement issued by the Principal of the College on 28th April, 1956, he went to considerable pains to establish that it had been the intention of the late M. L. Sultan that the Technical College should be "for the benefit of the Indian

community of Natal irrespective of creed, caste, sect or religion, and the principal also sought to establish that it was the policy of the Department of Education, Arts and Science that the College should be for the benefit of the Indian community.

The policy of Apartheid of the present Government in all spheres of life is well known to our people. The Indian people have time and again rejected any policy that savours of racial discrimination whether it is called segregation or apartheid.

It is therefore astounding that the College Council should allow themselves to be used to advance this obnoxious policy of Apartheid in the field of education by taking a decision which discriminates against African students, and particularly so when it has taken this decision "entirely on its own accord." No argument that

The War Of Words

MR. ERIC LOUW'S decision to resign the Ministry of External Affairs instead of the Ministry of Finance is not due to any personal modesty. Nor is his preference due mainly to the increasing importance given to foreign affairs by the Government. It is an exact measure of South Africa's isolated position in world affairs that the most able member of the Cabinet has decided to forego the political "plum" of finance, to which he is known to be much attached, in order to direct the "war of words" in which this country's racial policies have involved it.

This phrase—"the war of words"—is used in the latest annual report of the State Information Office, which falls within the portfolio of External Affairs. And, as references in

Mr. Louw's letter of resignation made clear, it is this aspect of his new portfolio which particularly engages the attention of such an irrepressible political controversialist.

The State Information Office has become the propaganda bulwark of embattled Nationalist Afrikanerdom. It disclaims any intention of trying to convert "the ideological apostle abroad, whose convictions are as fixed as hostility is unbridled." It directs its publications towards "the impartial observer," It hopes to combat "world opinion", which seeks to "compel the Union to conform to an allegedly ideal pattern of human relations which does not recognise the validity of separate racial entities or the desirability of their separate development."

Anecdotes Relating To The Life Of Mahatma Gandhi

Wild Man Of God

During his stay in London in connection with the second Round Table Conference in 1931 Lady Astor invited Gandhiji to a luncheon party given by her. As he sat in shawl and loin cloth at her table Lady Astor, always vivacious, characterised her distinguished guest as a "wild man of God". The reference amused him to laughter and he retorted "And you are a wild woman of God."

A Poor Woman's Gift

The woman's response to Gandhiji's appeals for work and money always filled him with hope and joy. To him it was the sincerity behind the action that counted. At a women's meeting at Tuni, an old manifestly poor woman, nearly 75 years old, bent double with the weight of her years, but with a benign face and carrying sparkling eyes, put into his hands four annas (three pence) without any apology traceable in those never-to-be-forgotten eyes. Immediately after, a khadi-clad middle-aged woman put into his hands five rupees. (ten shillings). Gandhiji straight-away asked her: "Whose donation is greater, your's, or this old sister's?"

Out came the bold decisive reply: "Both are equal." "I was unprepared for this most intelligent and penetrating reply. I was pleased beyond measure, and was glad to be non-plussed," said Gandhiji referring to this incident.

By
C. W. M. GELL

Of course, the whole argument is over whether this "validity" is permanent and immutable, and about the "desirability" of policies based upon such a premise which all science and human history denies. In these two respects South Africa stands alone today.

This is clearly brought out by the Information Office's review of work in overseas countries. Only in Spain and Portugal apparently—two countries not notable for their adherence to the western democratic tradition—is the Union properly appreciated and "understood" in countries as diverse as Britain, Italy, the United States, France, Belgium, Switzerland, Canada, Holland, Australia and Germany—not to mention the non-white world where the State Information Office does not begin to attempt the impossible—South Africa's case runs into serious difficulties which not even the most optimistic platitudes of our resident information officers can conceal.

How inevitably this must be so emerges from the latest issue (July 20 of the Information Office's chief publication, its fortnightly Digest of South African Affairs which has a free circulation of 7000 in the Union and 110 other territories.

Five of the Digest's ten pages are given over to extracts from the main speeches at the recent Bloemfontein Volkskongress (not

omitting Councillor Schauder's by now notorious and controversial contribution on behalf of the non-Nationalist city of Port Elizabeth.) But not a word is said of all the questions which were neither asked nor answered about the implications of the Tomlinson Report, to which significant silence foreign press correspondents have already drawn attention.

Another page and a half is devoted to Mr. H. Maclear Bate's "South Africa Without Prejudice", though this turgid piece of pro-Nationalist special pleading was published months ago and has lain virtually unsold on the shelves of booksellers here and abroad who were rash enough to order it.

But the most entertaining feature of this Digest is two pages about the issue of Newsweek in which 'the Boer Strijdom' and his "White Mastery" were discussed. South Africans have been denied the opportunity of reading this article in the original by a benevolent censorship. They are now treated to excerpts, with the official commentary on each.

The Digest feature is introduced sarcastically by reference to this "prize-winning horror story" being a useful stopgap in a week otherwise devoid of sensation. Says the Digest—with blithe disregard for its own polemics against Father Huddleston which contained all these faults—Newsweek made "the worst of all forms of criticism: personal attack, innuendo, the misquote."

The excerpts from the Newsweek article on which comment is then offered, were no doubt selected so as to show official policy in the best light. Nevertheless, it is positively dishonest to rebut the accusation that "apartheid denies the right to own homes" by reference to "house ownership"; when an African is never allowed freehold title and his security of tenure is at the mercy of local authorities or the N.A.D. Already one family has been ejected from Meadowlands and returned to Sophiatown because the parent, in whose name the house was held, died.

Nor does it constitute a fair reply to the charge that "Negroes are denied the right to learn" (by Bantu Education) to say that there are "2,300 Bantu now undergoing university training" (most of them by correspondence with the University of South Africa) and to refer to "plans to set up Bantu universities in the major Bantu areas." Will not overseas opinion rightly question the motives that inspire new,

inferior, segregated and ethnically divided "Bantu universities" instead of expanding African opportunities at our existing universities?

And assuredly no informed and impartial foreign observer will believe that the "initial allocation of an additional £3½ million" to develop the reserve measures up to Professor Tomlinson's minimum requirement of £10 millions annually; that the Government has accepted "all but a few" of the Tomlinson recommendations (correct numerically, but the exceptions are the major points); or that the Volkskongress's "acceptance of the ideal of separate development" in any way meets the Newsweek doubt that "total segregation is unworkable."

This issue of the Digest, indeed suggests that South Africa is losing the war of words, as inevitably it must when its case rests on emotion, prejudice, pride and casuistry. Mr. Louw has a man size job ahead of him as the Nationalist King Cabinet vainly trying to stem the morning tide of world opinion.

Aims Of Asian Foundation

"THE Asia Foundation" arose out of the desire of the American people to give help to Asia in ways which are most acceptable to Asian peoples. After an experimental stage as the Committee for Free Asia started by citizens in California during the Korean War the Foundation was recognised in 1953 with the realisation "that the most fruitful area of co-operation was on projects designed, directed and executed by Asians." There are now Foundation representatives in thirteen countries or areas. The work of these representatives is to work with Asians to discover how best to provide appropriate assistance. No project is considered unless local effort and support is a significant, if not major, part of the total undertaking.

The variety of help given is great, schools, libraries and student centres, literacy and adult education programmes, co-operation with educational institutions. In Japan there is a long range effort to encourage research towards a formulation of an original philosophy of democratic education rooted in the tradition of Oriental thought.

African Describes Forced Farm Labour Conditions

Savage And Brutal Treatment Had To Pick Mealies From Sunrise To Sunset

AN AFRICAN workman who has just served a 40-day prison sentence as a farm labourer said in Johannesburg that he was forced to pick mealies from sunrise to sunset each day, without being allowed water, and that he was mercilessly beaten with sticks every day by farm boss boys.

This story was confirmed by another African who reported a similar incident a day later.

Mr. O. W. Prinsloo, Chief Information Officer of the Department of Native Affairs, said that his department "will immediately investigate to find out if the Africans concerned were placed in the service of the farmer by the Labour Bureau."

After reading the story the Prisons Department and Mr. Prinsloo asked the 'Rand Daily Mail' for details—name of the African, name of the farm and name of the farmer in charge. This information was supplied and an investigation instituted.

The African, who was arrested for a minor trespassing offence, has cuts on his arm and back, a head injury, festering ankles and a long sore around his hip. These, he says, were caused by blows and ill-treatment and by the chafing sack he was forced to wear and by the strap put around his waist to support a heavy mealie sack.

He says that some convicts who fell down in the fields from exhaustion were kicked and hit with kerries by the bullying boss boys until they got up again.

Here are parts of his story, as he told it after his release a few days ago.

Arrested

He was arrested by the Railway Police for trespassing when he took a short cut not far from the Bantu Sports Ground, Johannesburg. He was convicted at Cleveland and fined £4 with the alternative of 49 days' imprisonment.

He only had eight shillings. This was taken away and he was told the money would shorten his sentence by a few days.

After a few days in the Fort a European farmer took him, and about five other Africans, to his farm 50 miles from Johannesburg.

"There were many other prisoners there. I was locked in a concrete room with 50 or 60 other prisoners. We slept on the floor on old mealie sacks and three of us had to share a blanket.

Clothing Taken

"Our clothing was confiscated and we wore sacks, with holes

out for our heads and arms. On Sundays we were allowed to get our clothes, but were kept locked in all day after cleaning out the room.

"The only sewerage in the concrete room was a bucket put in a corner which the prisoners took turns to empty.

"We had to get up before sunrise and were given porridge and coffee. We were loaded into a trailer and taken out to the fields about sunrise.

"The boss boys accompanied us in the trailer. We picked mealies. We all had belts tied around our waist, on to which mealie bags (200-lb. siz.) were fixed.

"We picked the mealies until 3 p.m. without any break at all and then we were given a handfull of porridge with potatoes. We were allowed to eat for about 10 minutes. Until this break we received neither food nor anything to drink.

"The boss boys kept constant patrol while we were picking, and assaulted us frequently with their kerries—sticks of about one inch diameter. They often broke their sticks over us, but had a fresh supply in the trailer.

"The boss boys appointed certain of the long-term convicts as boss boys as well. They were also armed with these kerries, and if they did not assault us frequently they were hit by the full-time boss boys.

"I received about 20 blows a day, mostly on my back and legs, from these boss boys. I was only hit on my head once, because I managed to defend my head with my arms—and as a result of one blow I received I

have a four-inch soar on my arm.

Used Belts

"I was never arrogant or cheeky to any of the boss boys and never tried to escape. I can see no reason why I should be so assaulted. The boss boys said we weren't picking fast enough. Some convicts fell down from exhaustion, but they were kicked and hit by kerries until they got up. The boss boys also used their belts to hit us."

He went on to say: "At 3 p.m., when we had our porridge and potatoes, we had had to hold out our hands and get only as much as we could hold, and nothing to drink. If we did not eat quick enough we were beaten."

Injuries Treated

"We then continued to reap the mealies until after sunset, and then we were taken back to the room. The food, consisting of porridge, was thrown on to a sack on the floor, and we each

got a tin of coffee. There were no washing facilities, and we only got one tin of water each for drinking."

The African said that no first aid was given for the lacerations caused by the beatings out in the fields, but on Sundays a European farmer brought aspirins and ointments. Occasionally, during the week, the more severe injuries were treated.

"When the White farmer came to the fields to watch us we were assaulted even more.

Medical Evidence

A doctor who saw him said, in a report, that he was suffering from "grossly septic fungating wounds overlying both legs from calf to heel."

He also reported that the African had septic wounds over his left hip and thigh. They were old wounds—probably about a month old.

He reported other wounds, four inches long and two inches wide.—'Rand Daily Mail.'

Liberals Condemn Threat To ANC

THE Liberal Party of South Africa wishes to comment on the statement by the Minister of Labour, Mr. Jan de Klerk, that he was drawing up a law to prevent anyone coming to the Union Buildings who had no business there. It is typical of the Nationalists' philosophy of Government that they think they can control all conduct by making a law. They have no true grasp of the way in which a society ought to be governed.

Why should the women of South Africa have no right to go to the Union Buildings to protest against any measure that will affect them? In what other way can African women, for example, make known their wishes to the Government? How else will they approach the Prime Minister, or make their views known to the Minister of Native Affairs, who has many times boasted of his accessibility to the people whose affairs he administers? What attention has been paid to their Parliamentary Representatives, who assured the Minister

that the legislation introducing passes was abhorrent to African women? What attention was paid by the Government to the Joint Advisory Boards of Johannesburg, whose unanimously appointed delegation to Cape Town was refused access to the Minister of Native Affairs, when it wished to protest against recent restrictive laws?

The Nationalist belief that anything can be controlled by the mere making of a law is again exemplified in the reported intention of Dr. Verwoerd to take action against the African National Congress "when the time comes." What a preposterous way to deal with the most representative African body that South Africa has yet produced.

The Liberal Party of South Africa protests in the strongest terms against the threat to restrict by law the right of South Africans to gather at the Union Buildings and the further threat to the continued existence of the African National Congress as a legal organisation.

Africa At Chicago

AMERICA is preoccupied with the campaign for President of the United States—and will be preoccupied until November. Both candidates will run for election on party platforms which tend to promise, as in all countries, all things to all people. The Democratic Party is now in the midst of selecting here in Chicago the planks on which it will build its platform and on which its presidential candidate will stand. The most crucial planks are foreign policy and civil rights—race relations.

The Platform Committee is composed of 108 leading members of the Democratic Party. Half are women, a few are Negroes. They met for five days of open hearings. One full day was devoted to witnesses from 40 different organisations testifying on American foreign policy. How much testimony was devoted to Africa? Not much, except for the Suez situation—which is really the Middle East. A number of liberal organisations spoke in favour of increased aid to the economically underdeveloped countries of the world, and on a long term basis, with money increasingly channeled through the U.N. Even if these suggestions were adopted by the Democratic Party—which is likely—and ultimately by the U.S. Government, this might not immediately affect much of Africa, since colonial-held areas do not generally petition for such American aid. Also several organisations spoke in favour of SUNFED—the Special UN Fund for Economic Development which would provide help to many countries.

As for the freedom of vast areas in Africa (and the few remaining areas in Asia) still under colonial domination, there were the usual generalities. The Americans for Democratic Action, the most militant, left-of-centre political group in America, asked that for these "remnants of colonialism" there be "a more positive and less equivocal US policy." It asked the Democrats to have the U.S. "encourage the orderly progress of the remaining colonial people towards self-government." Twenty-eight American organisations in a joint statement to both party platform committees said that "the U.S. struck the first blow against the colonial system in 1776" and urged a firm pledge in both party platforms that "the U.S. will support the legitimate aspirations of people for freedom and self-government according to the goal set up by the U.N. Charter."

The most outspoken testimony, before the platform committee, against colonialism came from "Toward Freedom," an anti-colonial newsletter. Mr. William B. Lloyd, Jr., its editor and spokesman, asked the U.S. to give full support to U.N. mediation in "potential colonial trouble spots like Kenya and Singapore, as well as in active conflicts like that in Algeria." In relation to the Portuguese colonies, including Goa and Mozambique, he asked "the Democrats to insist that all new U.N. members list their non-self-governing territories for information reports to the U.N. before taking their seats in the General Assembly this coming November." "Toward Freedom" also called for "full support of the U.S. for setting up timetables for self government or independence for all colonial countries, according to their particular circumstances and development."

By

Dr. Homer A. Jack

As for South Africa itself, not one word of testimony was given urging that it be mentioned in the party platform. This is not so much a sin of commission as of omission. Most of the organisations appearing in Chicago seemed to be preoccupied with what to them, are larger world issues: especially war in the Middle East or war growing out of Formosa or Germany if not Israel or Suez. Several of the organisations have previously gone on record against apartheid in South Africa, but they seem unable to know how to do more than that at this distance, and before a political platform committee. However, several organisations could have at least urged the U.S. to modify its attitude within the U.N. and vote with those Asian-African nations which feel that colonialism in Algeria or apartheid in South Africa are both very legitimate items for any U.N. agenda.

It is doubtful if the final Democratic platform will discuss Africa, except in the most general terms. The Republican platform will be similarly evasive, although its architects will have the advantage of having the completed Democratic platform before them for study. One can predict, however, that the platforms of the major political parties in 1960 will show quite different emphasis and be much more concerned

about Africa. In any case, the presidential candidate for the Democrats—Adlai Stevenson—has had the advantage of having visited Africa and South Africa recently.

Even as the Democratic platform is released in Chicago, an equal number of Republicans will be sitting in San Francisco for an equal number of days listening to an equal number of

earnest organisational representatives. Basically the same speeches will be made before the Republican Platform Committee. The same factors will ultimately be weighted before that document is released. Then the American voter—and the world—can compare the two platform documents, be they mere human flypaper to attract voters or DDT to repel them.

Afrikanerdom's "Gravest Peril From Within"

COLONEL LAURENS VANDER POST, the South African author and traveller, made a challenging statement before returning to England after his recent 'eight months' stay in South Africa. He said, *inter alia*:

"There is something happening in the Union which is fought entirely as politics, but which, fundamentally, is of overriding human importance.

"And as a human being I can't stand aside without taking part. I can't see how any South African can stand aside, without having an attitude, without coming to terms with himself.

"I want to make it clear that I speak purely as an Afrikaner.

"This thing that is being done to the Coloured people, and to the Blacks, is so evil and so dishonourable that the nation must inevitably perish.

"The methods used to perpetrate this system of injustice are so far reaching that it is not the coloured people and the Blacks who are being endangered—history proves that the persecuted eventually triumph—but the soul and whole existence of White South Africa.

"Afrikanerdom is facing the gravest peril in its history—a peril the Afrikaner people are constituting for themselves.

"It doesn't come from outside. It is an internal injury inflicted by the Afrikaner nation on itself.

"For the first time in my life I have found something (in the last eight months) in South Africa that I never found before—fear. Fear of the State, and fear of the Government. People are afraid of speaking their minds.

"It is most humiliating for an Afrikaner like myself to see Afrikaner people—with their heroic history—capable of this cowardly behaviour. It is beyond my comprehension.

"I think the Afrikaner is justified in being afraid. His peril is very real. The whole survival of the race is at stake. It is being destroyed from within

"In destroying itself, Afrikanerdom is following a classical pattern suppression of liberties, and the glorification of the State.

"Our universities, schools, Civil Service, churches, are full of people who know they are doing the wrong thing, but too afraid to stop.

"Unless South Africa, and particularly Afrikanerdom, is capable of looking at the very ugly reflection of himself, shining out from his politics and his policies, full in the face, and disowning it, he is heading for disaster.

"Unless we are capable of a complete act of renewal I'm certain we are doomed, I blame our churches, universities, schools, all institutions which by tradition are watchdogs of the national spirit.

"The English speaking South African is equally at fault.

"The English-speaking business man digs his head like an unseeing ostrich into his bank ledger and that is all that concerns him.

"That attitude is even more reprehensible. It is typical of the attitude of businessmen in Nazi Germany."

R. VITHAL

Bookkeeping, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 12 Barklys Arcade, 38 Market Street, Cor. Diagonal & Market Sts. Johannesburg, Phone 33-1654.

Editorials Of The Week

The Protest Of The Bantu Women

YESTERDAY some thousands of women, predominantly Natives, assembled at the Union Buildings in Pretoria and attempted to hand a petition to the Prime Minister. He had previously refused to see them and was not there.

People of a class who have to count every penny—many of them were in tribal dress—they had paid good money in order to travel to Pretoria, coming as they did from as far afield as Cape Town, Port Elizabeth, Durban and Bloemfontein.

Granted that 'agitators' and political bodies such as the Federation of South African Women and the African National Congress Women's League had recognized this demonstration, nevertheless, the expense and fatigue fell upon individuals and they must have been greatly disturbed emotionally to have done what they did.

The cause was something that touches the Native peoples of the Union very deeply, and that was the issue of reference books, required by the Population Registration Act, to Native women. Legal niceties and quibbling will not convince the Natives that these are not passes, which by recognized and respected tradition Native women have never had to carry.

The tradition is grounded in the heart and soul of the Bantu. Men reluctantly accept having to carry passes and show them to policemen on demand, but they are not prepared to allow their women to be subjected to the indignities, and even worse, that can follow for a woman who is thus exposed to being accosted at any time, or who has been arrested by a Native policeman for not carrying a pass. Over the years this feeling has become ever stronger and the principle has been accepted by Native and European without question.

Then ideology, not always consonant with the dependence of good government upon human relations, stepped in and flouted the tradition. Those women

assembled in Pretoria in their thousands are still only a small reflection of the deep resentment that this unnecessary legislation has aroused. To ignore them and what they represent deepens stupidity into monumental folly.

'The Cape Argus,'
August 10.

'A Fair Price'

DR. VAN RENSBURG, chairman of the Group Areas inquiry in the Peninsula, continues to dispense cold comfort. On Monday he assured the Coloured people that the Group Areas Act was not "aimed" at any particular element of the population—which, of course, is not the same as saying it will not in practice "hit" one section harder than another. On Wednesday Dr. Van Rensburg assured Indian shop-owners that they would get "a fair price" for their businesses—which is not the same as saying they will be compensated for the permanent loss of their livelihood. That is in fact what removal under the Group Areas Act would mean to most Indian traders. No matter how princely the prices they receive when they are forced to sell their businesses, few would be able to live and provide for their families on the income from investment of that capital. How, then, are they to live? Must the Indian greengrocer displaced from Athlone sell his vegetables to the displaced Indian greengrocers from Woodstock, Claremont and Wynberg who are forced to become his new neighbours in an all-Indian zone? Must general dealer sell to general dealer and cafe proprietor act host to cafe proprietor? Dr. Van Rensburg may quite correctly point out that the Act does not provide for the contingency that the majority of a certain race group might be engaged in different parts of the city in the same type of occupation and, therefore, if lumped together in one area, be ill-equipped to remould themselves into a self-sufficient diversified economy. But then that is

one of the reasons why it is such a very bad Act.

'Cape Times', August 11,

—o—

A Nasty Remark

THE Minister of Native Affairs, speaking in Port Elizabeth last Friday, committed himself to one of the most irresponsible statements that have ever poisoned the political air in South Africa. He said that, well-meaning as they were, the churches did not really have schools for Natives; all they succeeded in doing was to make a "Black Englishman" out of the Native.

We are not concerned at the moment with the merits or demerits of church education for Natives. What is immediately important is to contemplate the state of mind of a Cabinet Minister who can so far forget his responsibility in his position as to use such phrases in a public speech. There may be some people who think that the best hope for the Native is, indeed, just that—to become a Black Englishman—and in that sense Dr. Verwoerd's remarks might be interpreted as a compliment to the church schools, the Natives and the English. But nobody supposes that he meant it that way. He was speaking with a sneer, and he intended his audience to appreciate the sneer. He was hoping to score off the churches, the Natives and the "English" at the same time.

How can a country in South Africa's position afford to continue with a Minister who is in that state of mind? Is Dr. Verwoerd determined to quarrel with half the European population, the entire Native population and the churches at the same time? It certainly looks like it.

In the same speech Dr. Verwoerd said: "Our whole future is bound up in the question of colour and the work of my own Department. In this country, the problem is the basis of life." In other words, as he has so often claimed before, he is running one of the most important portfolios in the Government. And yet he is apparently quite happy to use his position to hurt the feelings of the churches and the English-speaking people in South Africa.

The ordinary voter is entitled to ask himself, almost in despair, when Cabinet Ministers will begin to realise that they have ceased to be party hacks and are now speaking for the country as a whole. In Dr. Verwoerd's case, this kind of irresponsibility is even more reprehensible than it might be in the case of some of

his colleagues. He has taken over the "empire" of our Native peoples, but continues to speak of his "subjects" as if they were some foreign, alien and even enemy race. We are used to his talking about the "English" as if they were enemies, but at least he might treat the Black people, whom he claims to have taken under his wing, in a more friendly spirit.

'Rand Daily Mail,'
August 14.

—o—

Indian Conception Of The Commonwealth

THE 'Manchester Guardian' (June 26th, 1956) editorial that the most constructive and original thought at the present time with regard to the Commonwealth comes perhaps from India.

"The Indian conception is that, while in the past it was understandable that the prime interest in the Commonwealth should lie in trying to achieve, within limits, a common foreign policy among self-governing units, today this has been displaced. The prime aim of the Commonwealth today, it is said in India, is to maintain and declare to the world certain general conceptions about political behaviour, most of them proceeding from the principles of freedom, toleration, and humanity. To preserve these and extend their sway in the world is the Commonwealth's first purpose.....If the uniting principle were common ideas, one part of the Commonwealth could not condemn apartheid while another practised it. Countries could not co exist as members while abhorring each other's ideals."

Eisenhower Renews Invitation To Nehru To Visit U.S.

Washington, August 14.

PRESIDENT EISENHOWER has renewed his invitation to Prime Minister Nehru of India to visit the United States for a series of informal conferences, the White House announced today.

White House Press Secretary James C. Hagerty said "The date would be left to the choice of the Prime Minister."

Mr. Eisenhower and Nehru were to have met July 7-10 but the Prime Minister suggested a postponement because of the President's illness.

African Viewpoint

Crisis In CAF Deepening

EVENTS in the Central African Federation tend to move in directions which give one little cause to be cheerful: White opinion is hardening and clamours for firm handling of the Africans of the north: African leaders, alarmed at this, behave as if they are convinced the whole concept of partnership is just a bit of humbug.

African fears have been intensified somewhat by the fact that the pro-segregation groups in the Federation have been steadily gaining ground. Another fact is that these elements are backed by a substantial portion of politically-conscious Afrikaners in the Federation.

With Afrikaner nationalism making a thorough-going mess of the African's life in the Union, the Black people in the north feel it is time they made it plain that they will not allow themselves to be led to what they fear might ultimately be their own destruction. They feel that they are in the position at the moment to do one of two things to prevent events drifting in the direction of disaster for them. They might break away from the Central African Federation or exert peaceful pressures to liberalise White opinion in the direction of getting it to acquiesce to an interpretation of partnership which would be acceptable to the African people.

What are the prospects of either course? The ideal of an independent African State carved out of Northern Rhodesia and Nyasaland has a very powerful emotional appeal to people who have been subjected to foreign domination and who feel that they can look after themselves. The point whether or not they can set up a viable state is irrelevant at this stage for we are dealing with a human situation charged and which might progressively be charged with emotion.

The Africans of the northern states do not regard as decisive the fact that they will encounter tremendous difficulties in setting up their state. They are concerned with keeping clear of an entanglement in which they might one day find themselves reduced to the posi-

tion of the African in the Union. What is more, they seem to be getting in mood to risk every danger to get away from segregation to sovereign independence. To disregard this vital fact would not only be unrealistic; it would be failure to grasp the real significance of the dynamic forces at work in the north within the Central African Federation. It would, in fact, be a rejection in advance of approaches which might hold out the possibility of a peaceful solution of the race problem in the Central African Federation.

At the same time continued opposition to what are, in fact, legitimate African aspirations might, in the not very distant future, even lead to the creation of a situation

By

JORDAN K. NGUBANE

through which Kenya has just gone. The more White opinion clamours for Police action against the political organisations of the Africans in the north, the more African opinion will be stiffened against the Central African Federation concept. With the races drifting apart in that way, it is difficult to see how conflict could be delayed for long.

On the other hand the pressure now exerted by the northern Africans might liberalise White opinion in the direction of making it seek a new basis on which to establish relations between Black and White in the Federation. This, naturally, would lead to an interpretation of partnership which might be more acceptable to the African. If that happened, the Federation would perhaps weather what has all the makings of a coming racial storm.

Indications at the moment are not very re-assuring. Conflicting tendencies continue to make themselves manifest in the Federation. On the other hand the Government has plans for the large-scale education of the African population. On the other hand White opinion demands what might one day be

the suppression of the African National Congress in the north.

The situation is one to which we in South Africa cannot be indifferent. Whichever trend triumphs will effect our own lives; profoundly. In the meantime one thing seems clear; The Central African Federation,

like South Africa, lacks men of sufficient intellectual stature to give the ideal of partnership a meaning which will be reassuring to all the citizens of the Federation, regardless of race or colour.

.....
 "Distins-Sagseeds: Our 1956-57 Seed and Nursery Catalogue Price List now available. If your free issue has not already been received, kindly write for free copy to Distins-Sagseeds Ltd. P.O. Box 7060, Johannesburg.

INDIAN FILMSTAR BOOKS

STAR PORTRAIT: Full-page photographs and biographical sketches of 20 Indian Filmstars.	5s. 0d.
FILMVOICE ALBUM: Photographs and biographical shorts of stars, directors, play-backs etc.	3s. 3d.
STAR'S SMILE: Photographic biography of Filmstar Nargis	3s. 0d.
STAR'S PROFILE: Photographic biography of India's top Filmstar Nani	6s. 0d.

All Four Books: 16 Shillings Per Set.

Send your order with proper remittance:

H. P. VASWANI,
 91 BHULABHAI DESAI ROAD,
 BOMBAY, INDIA.

For an antiseptic to fulfil the exacting conditions of obstetric, surgical and medical practice it is not enough that it should kill the germs that are the cause of infection. It must also be safe in use, harmless to the delicate human tissues the germs invade. Such is 'Dettol'.

In your own home, whenever infection threatens, learn from the hospitals — rely on Dettol.

DETTOL

THE ANTISEPTIC DOCTORS USE

Caneland Causerie

By "PARDESI"

HARD by the Umgeni, five miles outside the busy metropolis of Durban is the straggling little village of Springfield. It nestles comfortably between two hills, and the people living here are mostly city labourers who live a matter-of-fact unpretentious existence in the rudely built Corporation houses.

A little way up, towards the northern perimeter of Springfield there has risen in recent years an exclusive teachers' township.

It is commonly understood that if you are a pariah (professionally, I mean), then you will have to confine yourself to Lower Springfield.

I didn't know teachers were such snobs.....

Sweet Samaritans

What are little boys made of? Nobody knows for certain. Some say "snips, and snails and puppy tails;" but who has thought of icecream and sweets? The quickest way to a boy's heart is through his icecream and sweet passages.

This fact has been put to good use by a nurse who is in charge of the Animal Clinic at Overport. When the clinic was opened for the first time in that district last week, nobody was interested in bringing his pet along.

Then the nurse had a brains wave.

The news went round that icecreams and sweets were being given for pets brought in.

That started it. Boys began straggling in with all sorts of pets. Mostly pathetic looking wails picked up from the roadside! Some even brought their neighbour's pets along.

The most worried (?) people now are the teachers in the area who are finding their charges staying away on Clinic Day.

Bon Voyage

When the Durban-P.E. bound ship slipped out of our harbour last Friday morning, hundreds

of spectators who had gathered at the dockside became hysterical. They would have all liked to be on that ship.

Reason? Dorothy Mazuka, South Africa's sultry-voiced siren whose record sales are sky-rocketing daily, and her band of top-notch "African Jazz and Variety" artistes were leaving the shores of our city. Destination: Port Elizabeth.

From the time the gangplank was taken out till the ship sailed away out of the harbour, Dorothy Mazuka and gravel-voiced "Satchmo" assisted by a brilliant company of singers had yours Truly literally swaying at the dockside.

It was all so wonderful; something which one feels but cannot adequately describe.

Rajoo Hits Big Time

When Rajoo, a big-sized, gawky schoolboy left one of the schools on this side of the Umgeni half way through standard three and set out to find employment in one of our

beachfront hotels, his teacher despaired for the poor lad. No amount of convincing could make him stay on. Rajoo was still poorly equipped to fulfil the role of a waiter, and a few more years at school would have been to his advantage.

Somehow he had managed to find himself a job at a leading hotel on the North Beach. Starting wage: £8.

Tuesday this week was Rajoo's off day. He went to his old school to say hello to his teacher. With a cigarette dangling from his mouth.

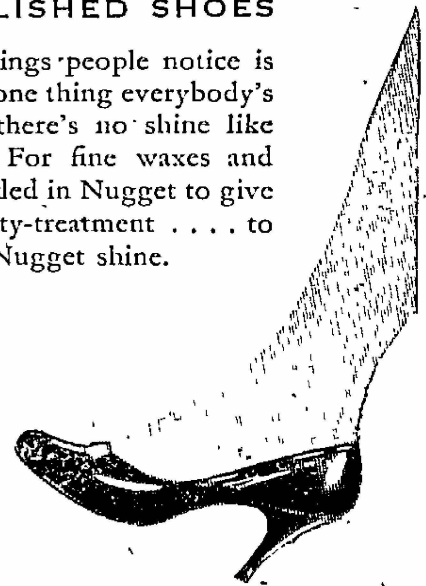
Yes, Rajoo had made good...

IT'S
REMARKABLE

... THE IMPRESSION MADE
BY WELL-POLISHED SHOES

One of the first things people notice is ... your shoes. And one thing everybody's agreed on is that "there's no shine like a Nugget shine". For fine waxes and rich stains are blended in Nugget to give shoes a daily beauty-treatment to give that noticeable Nugget shine.

NUGGET - THE SHINE OF GOOD SHOES

Tel. Add: "Charotar" Telephone: 33-9885.

MANCHESTER TRADING

—CO. LTD.—

ESTABLISHED 1923

Wholesale Soft & Fancy Goods Merchants

—&—
Direct Importers.**47, Commissioner Street,
JOHANNESBURG.**

Cable & Tel. Add.: "HARGVAN".

Phone 29388.

P. HARGOVAN & CO.

(PTY.) LTD.

**WHOLESALE MERCHANTS
AND IMPORTERS.**P. O. BOX 1250.
155/7 Warwick Avenue
DURBAN.**LATEST RECORDS IN STOCK**

	6	Records	£2	9s.	6d.
Udan Katola	6	"	2	1	3
Shabab	5	"	2	1	3
Railway Platform	5	"	2	1	3
Dile-Nadan	5	"	2	1	3
Aulad	4	"	1	13	0
Nastick	6	"	2	9	6
Alibaba & 40 Thieves	4	"	1	13	0
Nagin	6	"	2	9	6
Sungeeta	5	"	1	18	9
Nav Jawan	3	"	1	4	9

Packing Charges 2/6 for the Union. N.R. and S.R.
7/6 Extra.

Latest Gujarati Song Books 9d. Each.

Udan Katola, Shree 420, Nagin, Shabab, Nastik, Vachan, Azzad, Chakradhara, Jagrati, Arpaar, Dost, Milaf, Yasmin, Pooja, Pareenta, Sailab, Papee, Now Babar, Bawre Nain, Kali Ghata, Char Chand, Albella, Jhamela, Cinema Sungiet Special Number 5/4.
Gujarati Detective Novel 2/3.Obtainable At Our
Only Address:**BHARAT MUSIC
SALOON**

AND BOOKSELLERS

(Corner Grey & Lorna Streets)

286 Grey Street,

Phone: 26070.

DURBAN.

★

BOOKS FOR SALE

COTTAGE INDUSTRIES AND THEIR ROLE IN INDIAN ECONOMY—Prof. Rao	2	6	TWO HISTORICAL TRIALS IN RED FORT —An account of the trial of the Officers of the I.N.A.	14	0
THE DELIVERANCE (A picture of the palpitating life of the joint family)	4	6	WHY CRIPPS FAILED (Documented account from the Indian Nationalist point of view)—M. Subrahmanyam	2	6
INDIAN STATES' PROBLEM (Gandhiji's Writings and Utterances)—M. K. Gandhi	10	0	GANDHI-JINNAH TALKS (Text of Correspondence and other relevant matter)	2	6
FOUNDATIONS OF PEACE (Critical study of the conditions which precipitated two world wars)—K. T. Shah	15	0	INDIAN CHRISTIANS —G. A. Natesan	7	6
DELHI DIARY—Gandhiji	10	0	SEVEN MONTHS WITH GANDHI —Krisnadas	12	6
MY GANDHI—Dr. John Haynes Holmes	12	6	A RIGHTEOUS STRUGGLE —Mahadev Desai	2	8
A SURVEY OF RACE RELATIONS (1934-54)	5	0	GANDHI AS WE KNOW HIM—Intimate and delightful incidents by various writers	9	0
A PROPHET OF THE PEOPLE —T. L. Vaswami	3	6	NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. I.—M. K. Gandhi	15	0
GITA MEDITATIONS —T. L. Vaswami	8	6	NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. II.—M. K. Gandhi	14	0
KRISHNA STORIES —T. L. Vaswami	7	6	FROM YERAVDA MANDIR —M. K. Gandhi	1	0
A VISION OF FUTURE INDIA—K. G. Mashruwala	2	0			
SOVIET ATTITUDE TOWARDS CHINA Facts And Facts—Stanley Powell	5	0			
AMONG THE GREAT (Conversation with Romain Rolland, Mahatma Gandhi, Bertrand Russell, Rabindranath Tagore and Sri Aurobindo)—Dilip Kumar Roy	23	0			

Obtainable from:

'Indian Opinion,'

P. Bag, Durban, Natal.

BOOKS FOR SALE

Ramanama—M. K. Gandhi	2	0
An Atheist With Gandhi—Gora G. Rao	2	0
Key to Health—M. K. Gandhi	1	6
A Gandhi Anthology (Book I)—V. G. Desai	1	3
Gandhian Ethics—Benoy Gopal Ray	2	6
Basic Education—M. K. Gandhi	2	6
Bapu's Letters to Mira (1924-48)	7	6
For Pacifists—M. K. Gandhi	2	6
The Educational Philosophy of Mahatma Gandhi —M. S. Patel	8	6
To Women—Amrit Kaur	1	0
Drink, Drugs and Gambling —M. K. Gandhi	6	6
To the Students—M. K. Gandhi	8	6
Unto This Last—M. K. Gandhi	1	0
The Gospel of Selfless Action or The Gita According to Gandhiji (Translation of the Original in Gujarati with an additional introduction and commentary) —Mahadev Desai	8	6

Obtainable From :

Indian Opinion,
P. Bag, Durban, Natal.

FOR ...

RUBBER STAMPS

AND

PRINTING

CONTACT ...

**STANDARD
PRINTING PRESS**

**GENERAL PRINTERS
AND
RUBBER STAMP MAKERS**

73 BEATRICE STREET, — DURBAN.

PHONE 61006.
P.O. BOX 2782.

TELEGRAPHIC ADDRESS
"QUICKPRINT"

ESTABLISHED 1927.

BOOKS FOR SALE

GANDHIANA—D. G. Deshpande—(A Bibliography of Gandhian Literature)	5	0
PILGRIMAGE FOR PEACE—Pyarelal	12	6
TO STUDENTS—M. K. Gandhi	6	0
BAPU—Marry F. Barr	4	0
COMMUNAL UNITY—M. K. Gandhi	25	0
FAMOUS PARSIS	7	6
Diet and Diet Reform—Gandhiji	5	0
Cleanings—Mira	1	6
Selections from Gandhi—N. Bose	10	0
Bhoodan Yajna	2	0
Sardar Vallabhbhai Patel (Vol. I)—N. D. Parekh	15	0
The Diary of Mahadev Desai—V. G. Desai	12	0
A Nation Builder At Work —By Pyarelal	1	6
Gandhi And Marx —By K. G. Mashruwala	2	8
Satyagraha In S.A. —By M. K. Gandhi	15	0
Bapu's Letters To Ashram Sisters —By Kaka Kalelkar	2	6
Which Way Lies Hope —By R. B. Gregg	2	6

ઓપિનિયન

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે સને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.
ભૂતપૂર્વ તંત્રી સ્વ. મણીલાલ ગાંધી

★
આજસુધી આપણને દુઃખ થયો
તો આપણે આજસુ' નહીં રહીએ.
એજ રીતે આપણને વ્યભિચારથી
દુઃખ થશે તો આપણે વ્યભિચારી
નહી બનીએ, નહીં રહીએ.
★
—ગાંધીજી.

★
શુદ્ધ હૃદયમાંથી નીકળેલું વચન
કદી નિષ્ફળ નથી થતું. અને
સાચું કાર્ય કદી નકામું નથી થતું,
સાનું વચન અતે કદી અપ્રીય
નથી થતું.
★
—ગાંધીજી.

રશીયા વધુ શું કરે ?

(દાદા ધર્માધીકારી)

રશીયાએ પોતાનું લશ્કર અને શસ્ત્ર શરંભમ ઘટાડી ઘર્ષ પહેલું પગલું લાચું અને હવે તે પશ્ચીમના રાજ્યોને કહ્યું છે “આપ પશુ હવે લશ્કર અને શસ્ત્ર શરંભમ ઝોછા કરો” અમેરીકા આ વાતનો ઇન્કાર નથી કરી શકતું. અરબરજ રશિયાએ એક પગલું આમળ લાચું છે. પશુ એને રશીયાની દાનત પર અવિશ્વાસ છે. તે માને છે “આમા કાંઈક કાણું છે લશ્કર ઝોછું કરી રશિયા દુનિયા પર પોતાની છાપ જમાવવા માંગે છે. આથી તે મેત્રી માટે ઉત્સુક નથી પણ પોતાનું પ્રભુત્વ જમાવવા ઉત્સુક છે.”

રશીયાના પમલાને અવિશ્વાસથી નેવાને કશું કારણ છે અરે? ચર્ચા માટે પણ કાંઈક કારણની જરૂર તો હોયજ છે. અને એ કારણ એ છે કે, હવે લડાઈનું ક્ષેત્ર અને રીતો બદલાઈ ગઈ છે. લડાઈઓ હવે હથી-પારોથી રણભૂમીમાં નહીં ચાલે. હવે દાર જીતનો મુકાબલો ઉત્પાદનના ક્ષેત્ર માં થશે. યંત્રમાં જે આમળ વધશે એજ બાજુ જીતી જશે. ચોડા વર્ષો પર શ્રીમતી રૂઝવેલ્ટે ભારત આગ્યા ત્યારે તેઓએ એક મહત્વની વાત કહી હતી કે, “હવે લડાઈ માટે માખણ અને રોટીની જરૂર છે” મતલબમાં ઉત્પાદન પણ સરસાઈ કરવા માટે અને દુનિયાપર પ્રભુત્વ મેળવવા માટે જરૂરનું બની શકે છે. રશિયા શાંતી ઇચ્છે છે તે વિશે કોઈને શંકા લાવવા ની જરૂર નથી. સવાલ એજ છે કે, તે મેત્રી પણ ઇચ્છે છે અરે? જે ઇચ્છતું હોય તો તેની સૌથી સરસ કસોટી એ છે કે, આંતર રાષ્ટ્રીય સ્તરે અને પ્રભુત્વને આર્થિક ક્ષેત્ર સાથે જોડતું નહીં જોઈએ. અને આજ અમેરીકાને બહીક છે. કે રશીયા હથી પારોથી ન લડતાં “કોલાઈ”થી તો નહીં લડે ને?

રશીયાની દરીકાઈની રીત છે. શ્રી કુરોવે લંડનમાં ઘણી મર્ષ બરી વાણી માં કહ્યું હતું કે, “આપ કોમ્યુનિઝમ નથી ઇચ્છતાં અમે પુલ્કાદ નથી ઇચ્છતાં. તેમ છતાં આ દુનિયામાં અમે તમારી સાથે હળીમળીને રહેવા ઇચ્છીએ છીએ અને આપ પણ સંપથી અમારી સાથે રહેવા ઇચ્છો છો પડોશી કાઈ શોધવા નથી જતું ભગવાને આપેલા પડોશી સાથે હળીમળીને ચમન થી રહેવું જરૂરી છે.” મતવાદોથી મનુષ્ય મોટો છે જ્યારે હરીકાઈ અને હોડથી પાડોશી મોટો છે આ ધારણા રશિયાની આર્થિક અને રાજનૈતીક નીતીમાં જે અંશે પ્રગટ થશે તે અંશ માં પૂર્વ અને પશ્ચીમમાં પરસ્પર અવિશ્વાસનું વાતાવરણ ઝોછું થશે અને દુનિયામાં ખરી શાંતીના બીજ રોપાશે.

રશીયાએ અરે માર્ગે જ પહેલું પગલું ભણું છે. તેથી તે અબીનંદને પાત્ર છે. શાંતી માટે હથીપાર ઝોછા કરવા એ પહેલી ચર્તા હતી. પણ એટલુંજ બંધ નથી. લડાઈ હથીપારોમાં નથી થતી દીલમાં ચાલે છે. ત્યાંથી તેના મૂળ ઉખેડવા જોઈશે. જે અરે પમત્રુ બરે છે તેની પાસેજ બીજા પમલાની પણ આશા રખાય છે એમાં. એની ઇજ્જત વધે છે. જ્યારે એક પડોશીની તાકાત વધે છે તો બીજાની હિંમત અને સુરક્ષિતતાની ભાવના વધવી જોઈએ. મારા પડોશીની ઉત્તરી અને સુખ મારે માટે દુઃખનું હરગીજ કારણ ન થયું જોઈએ. રશીયામાં જે રાજ નૈતીક પરિવર્તન થઈ રહ્યું છે તેનું પરિણામ શું ખરી શાંતીમાં આવશે અરે?

બાન્ડુ કેળવણી વિશે

કોલેજી ઢાલમાં જહેર કયું” કહ્યું છે કે, “યુનીવર્સીટીમાં ઇલાયદાપણની નીતીને અમલ કરવા માટે અમે ઘણી ધીરજ રાખી છે પણ આફ્રિકનો માટે જુદી યુનીવર્સીટીએ તેમના ઇલાયદા લતાઓમાં કરવાનો હવે સમય આવી પહોંચ્યો છે. આ ઇલાયદી યુનીવર્સીટીમાં બાન્ડુએને એવી કેળવણી અપાશે કે તેઓ બીજા વિચારો તરફ ન દોડતાં ફક્ત પોતાના લોહોની સેવા કરવા તરફજ વળે.” જે લોહો આફ્રિકનોને ઝોળણે છે તેઓ જાણે છે કે; આફ્રિકનોમાં વધારે કેળવણેજ અને આમળ પડતુ રચાન

ધરાવતા આફ્રિકનો આજ વિચાર સરણી મુજબ વિચારે છે. પણ આ બાવણોથી આફ્રિકનોના મનમાં જે શંકાએ ધર કયું છે તે દુર નહીં થાય. ડો. એ.બી. કુમાર પ્રિટોરીયામાં એક લાપણમાં જણાવ્યું હતું કે; “બાન્ડુ એન્જુએશન એક્ટ જે નવો કાયદો કરવામાં આવ્યો છે તે એ આશયથી નથી કરાયો કે; બાન્ડુએને તે ઉત્તર કરે પણ તે બાન્ડુએને તેના રચાન પરજ રાખવા માટે છે કે એ વધારે પાંચ ફરડાવી ઉડે નહીં. જે સરકાર એમજ ઇચ્છતી હોય તો અમને અમારા સવાલો સોપી દો અમારે

સરકારની મદદ નથી જોઈતી. અમારે માટે જે સાઈં હશે તે અમે પસંદ કરી અમારો માર્ગ ધડ શું.”

જે ૧૯૫૪માં અમેરીકાની સુપ્રીમ કોર્ટે કેળવણી માટે પસાર કરેલો ઠરાવ અમે યાદ આવે છે. એમાં હતું કે “જહેર કેળવણીમાં ઇલાયદાપણ અને સમાન”પણે એ બીજા કદી બનીજ શકે નહીં. કેળવણી જે પહેલાથી જ જુદે ધોરણે અપાતી હોય તો તે અસમાન જ રહે સમાનપણે નજ આપી શકાય.

હોસ્પીટલમાં રંગભેદ નો અમેરીકાની પ્રબલ્યે કરેલો વિરોધ

ચિકાગો (અમેરીકા)ની એક સંસ્થાએ એક માર્ગણી કરી છે કે; ત્યાંની હોસ્પીટલમાં રંગભેદ પ્રવર્તે છે તેનો નાશ કરવા માટે કાયદાએ ધડી તેના અમલથી રંગભેદનો નાશ કરવો જોઈએ.

વધુમાં તે સંસ્થા જણાવે છે કે, ગમે વર્ષે કેટલીક નિત્રો માતાએને પ્રસુતી માટે હરલો હજ ભરાયલી હોસ પીટસોનો આસરો લેવો પડ્યો હતો. ચોવીસ ખાનગી હોસ્પીટલો છે કે જે ૬૪ ટકા પ્રસુતીને માટેની સગવડો ધરાવે છે તેમાં ફક્ત મયા વરસ દર-મીપાન જે ટકાં જ નિત્રો બાળકોના જન્મ થયા હતાં.

ઘણી મજુર અને સામાજિક સંસ્થા ઝોએ આ વિરોધને સાથ આપ્યો છે. ચિકાગોમાં એક કાયદો છે તેને ધોરણે જે નિત્રો સામે રંગભેદ નીતી અખલાર કરવામાં આવે તો તે ગુન્હો ગણાય છે અને તેની સખત સજા કરવામાં આવે છે. એક બીજો નવો કાયદો પણ ઘડવામાં આવ્યો છે કે, જે હોસ્પીટલને સરકાર ટેક્સ ભરવા માંથી છુટ છોડે આપતી હોય છે તેમાં જે રંગભેદ જણારો તો છુટ છાટ નહીં આપવામાં આવે.

અન્યતા લાગની સાચી કદર તે, લામ કરનાર જ કરી શકે!
—સ્વામી વિવેકાનંદ.

હંમેશ કરતાં આજે બધાના હૃદયમાં આપવાના આનંદની લાગણી વધારે દેખાય છે. દુશ્મનને આપવાની સારામાં સારી વસ્તુ ને ક્ષમા લાવ, મીત્રને માટે પ્રેમ, તમારા બાળકો માટે સાચો રાહ, પિતા માટે ગર્વ અને માન, માતા અભીમાન લઈ શકે તેવું આચરણ, તમારે પોતાને માટે આદર, અને બધા મનુષ્ય માટે દયા અને ધર્મતા.

— ત્યારે —

તમારા વહાલા પ્રિયજન માટે શું ?

તેમના બહા માટે તેઓની આફતમાં મદદગાર થાય તેવી

ન્યુ ઈન્ડિયાની જીન્ડગીના વીમાની પોલીસી

એ એક ખરેખર સાચી ભેટ છે.

હવેથી વીમો લઈ તમારા વહાલાઓને તમે આનંદ આપી શકો છો, અને અમે તમારી સેવા કરી આનંદ લઈ શકીએ છીએ.

વીમા બાબતની સાચી સલાહ અમારી પાસેથી મેળવો.

— ધી —

ન્યુ ઈન્ડિયા ઈન્સ્યુરન્સ કં. લી.

મુખ્ય ઓફીસરો

ફ્રેમ્લેન્ડ (પી.ટી.) લીમીટેડ

૧૪૦ ક્વીન સ્ટ્રીટ,

ડરબન — નાટાલ.

Telephone :
20951

177 Grey Street
DURBAN.

Bhagat's Vegetarian Lounge

(Prop: G. L. BHAGAT)

Ghee Sweetmeat Specialists

Receptions and Wedding Parties Catered For

ટેલીફોન :
૨૦૯૫૧

૧૭૭ ગ્રે સ્ટ્રીટ
ડરબન.

ભગત્સ વેજેટેરીયન લાઉન્જ

(પ્રોપ્રાયટર : જી. એલ. ભગત)

ઘીની મીઠાઈઓના સ્પેશલિસ્ટ

મેળાવડાઓ, લગ્ન પ્રસંગોએ અમે મીઠાઈઓ પુરી પાડીએ છીએ.

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

શુક્રવાર તા. ૨૪ ઓગસ્ટ, ૧૯૫૬.

આફ્રિકનોની વિરૂદ્ધ સુલતાન કોલેજ

આજે હાંદી અને આફ્રિકનોનો વચ્ચેનો સંબંધ સુલતાન ટેકનીકલ કોલેજના પગલાથી તંગ થયેલો જણાય છે. આમ થવાનું કારણ સુલતાન કોલેજે નતીલેઈની નીતીને અપનાવી પુણું સમય માટે લણુતા વિદ્યાર્થીઓને ન લેવાનો કરેલો નિર્ણય છે.

કોલેજે જે નિવેદનો બહાર ક્યાં હતાં તેનાથી એમ સમજાતું હતું કે સરકારની ઈલાયદાપણાની નીતીને લઈને આ પગલુ ભરવાની તેઓને ન છુટકે ફરજ પડી છે. પણ કોલેજના ઉદ્દઘાટન વખતે કેળવણી ખાતાના પ્રધાને પોતાના ભાષણમાં ચોખ્ખ વટ કરી હતી કે ઈલાયદાપણાની નીતીના અમલનું આ પગલુ કોલેજે પોતે જ ઈચ્છા વ્યક્ત કરી હતી તેથી ભરવામાં આવ્યું છે.

કોલેજ તરફથી આ લખીએ છીએ ત્યાં સુધીમાં આ પ્રધાનના કથનનો ઈન્કાર કરનારો ખુલાસો કરવામાં આવ્યો નથી.

આથી કેટલાક સવાલો ઉભા થાય છે. સૌથી પ્રથમ એ ઘણું અનુભૂતું જણાય છે કે, શું હાંદી કોમ આફ્રિકન વિદ્યાર્થીઓની કેળવણી માટે પોતાના દરવાજા હમેશને માટે ખંધ કરશે? વયોથી ફોર્ટ હેયર યુનીવરસીટી કોલેજે હાંદી વિદ્યાર્થીઓને માટે પોતાના ખારણા ઉઘાડા રાખ્યા છે તેમ છતાં? ફોર્ટ હેર અને ખીલ આફ્રિકન કેળવણીની સંસ્થાઓએ હાંદી કોમની ઉત્તરીમાં ઓછો ભાગ નથી ભજવ્યો. આ દ્રષ્ટીગોંઠથી જોતા આફ્રિકનો જરૂર દાવો કરી શકે છે કે, ફોર્ટ હેરના ખારણા હાંદી વિદ્યાર્થીઓ માટે ઉઘાડા રાખી, હાંદી કોમની ખડું અસુલ્ય સેવા આ દેશમાં તેઓની ઉત્તરી માટે તેઓએ કરી છે.

સુલતાન કોલેજના સંચાલકોએ પોતાના ખારણા ખંધ કરી

તેઓને માટે કરેલા સારા કામનો ખદલો આવી રીતે વાળ્યો જણાય છે તે જરાય ડાહ્યાપણુ ભયું નથી જણાતું.

ખીલે પ્રશ્ન આ પગલાથી એ ઉદ્ભવે છે કે; હાંદી કોમ એ સંજોગોમાં સુકાઇ છે કે; એમ કહી શકાય કે તે ઈલાયદાપણાની નીતી આફ્રિકનો માટે બહારમાં આવકારે છે પણ ગોરાઓ તેઓ તરફ ઈલાયદાપણુ ખતાવે તેમ તે નથી ઈચ્છતી. આથી અમે નથી સમજી શકતાં કે હાંદી કોમને શું અધીકાર છે કે તે ઈલાયદાપણુનો વિરોધ કરે, કે જ્યારે તે પોતે પોતાની મરજીમાં આવે ત્યારે આફ્રિકનોને તે નીતીનો ભોગ ખનાવતી હોય.

આ દરવાજા આફ્રિકનો સામે ખંધ કરવાના પગલાને એક ખીલ રીતે પણ જોઈએ. એ બહાર ખીના છે કે આ દેશમાં આફ્રિકનો માટે ટેકનીકલ શિક્ષણુ માટેની સગવડો ઘણી જુજ છે. સુલતાન કોલેજમાં જે કેળવણી તેઓને મળતી હતી તે આફ્રિકનો માટે ઘણી અગત્યની હતી. આથી આફ્રિકનોને મળતી આ કેળવણીની તકને જુટવી લઈ હાંદી કોમે સરકારની જે નીતી છે-આફ્રિકનોને પછાત રાખવાની તેને સાથ આપ્યો છે.

અમે કોલેજના આ નિર્ણયને-આફ્રિકનોને પુણું સમયના વર્ગોમાંથી ખાતલ રાખવાના- ઘણું સુખાંઈ ભર્યો, સ્વાર્થ અને ડુંકી દ્રષ્ટીનો ગણીએ છીએ. વિશાળ નજરથી જોતા જણાય છે કે ભાવીમાં હાંદી કોમને જણાશે કે તેઓએ આ પગલું ભરી પોતાના પગપરજ કુહાડો માર્યો છે.

આ કારણે અમે કોલેજના સંચાલકોને અપીલ કરીએ છીએ કે પોતાનું ખનતું કરી આ નિર્ણયને ફેરવે. કોલેજે એક અણુ ઈચ્છનીય માર્ગે જવાની પહેલ

કરી છે અને અંત સેમા અને કેમ આવશે એ નથી કહી શકતા. ફોર્ટ હેર આ પગલાનું અનુકરણ કરશે તો તેનું પરીણામ શું આવશે? કદાચ ખનવા જોગ છે કે; હાંદીઓ પોતાને માટે સગવડો કરી લઈ શકશે. પણ ખરી કડ્ડણુતા એ છે કે; આફ્રિકનો અને હાંદીઓ વચ્ચે મેળ કરવાની જરૂર જ્યારે ઉભી થઈ છે ત્યારે આવું પગલું ભરી જેરના ખીજ રેખાયા છે, જે થોડા ઘણા લોકો ખીન-જોરાઓમાં ઝેળલાસ વર્તન અને સંપ કરવાને માર્ગે પ્રયત્નો કરે છે તેઓને આથી ઘણું દુઃખ થશે.

દાતાએ જે એક વિશાળ-દ્રષ્ટિથી સખાવત આપી એક નવા સાઉથ આફ્રિકાના સ્વમ સેવ્યા હતાં તેનો આ પગલાથી નાશ કરવામાં આવ્યો છે. દાતાની નજરમાં જે નવા આફ્રિકાનું દ્રસ્ય હતું તે અમારી સમજ સુજળ સર્વે માટે સ્વતંત્ર રીતે ખધે ફરવા હરવાના ખારણા ઉઘાડા હોય તેનું હતું. માણસ વગર અડચણુ કેળવણી પામે તો તે વગર સંકોએ આપી પણ શકે. કોલેજના આ પગલાથી એવું વાતાવરણુ સરભરે કે આફ્રિકનોના દિલમાં એમ થશે કે, હાંદી લેતા બહુ છે આપી નથી શકતો. આવુંજ જો આપણુ વળણુ હોય તો તે “નવા સાઉથ આફ્રિકા” માટે વિરોધી ગણાય. આજે સાઉથ આફ્રિકા માટે એ એક સંતોષખનક ખીના છે કે મોટા ભાગના હાંદીઓ આ પગલાની બહારાને અસંતોષથી નિહાળે છે અને ખૂળલળી ઉઠ્યા છે. ઘણાઓએ કોલેજને અરજી કરી આ તેના નિર્ણયને ફરવવા જણાવ્યું છે. અમે પણ એમ ઈચ્છીએ છીએ કે, આ નિર્ણય સામે વિરોધ જગાડી કોલેજના આ પગલાને ખાણુ લેવાની તેઓને ફરજ પાડવામાં આવે.

મારી ફરજની કસોટી સુશીલા ગાંધી

ફરી એક વાર ગ્રાહકોને ચેતવવાનો સમય આવ્યો જણાય છે. આજે ‘ઇન્ડિયન ઓપિનિયન’ વિશે કેટલીક ચોખ્ખી વાતો જુજરાતી ભાઈઓને કરવા ઈચ્છું

છું. આજ લખાણુ ઈંગ્લીશમ કરતાં મનને દુઃખ થાય છે કારણુ માનું છું કે આપણા સવાલને તેથી જુકશાન થશે.

આ પત્રનો લાર મેં રાજી ખુશીથી એક વર્ગ માટે ઉપાકર્યો છે. મારી ફરજ સમજીને કે; મારા પતીના કામના ખરાખર ખનને પાસા ગોઠવી દેવા એ મારી ધાર્મિક ફરજ ગણાય. ડીસેમ્બરની આખરી સુધીના ખધાના લવાજમો તેથી જ ઉઘરાવવાનું રાખ્યું છે. મારા આ પગલાને ઘણા ભાઈઓએ આવકાર્યું છે. ખાસ કરીને અહીંની પરિસ્થિતિમાં રસ ધરાવતા પરદેશના રાજ દ્રારી કાર્ય કરતોઓએ. જો કે તેઓને મારા આ નિર્ણયની બહુ નથી કે; હું ત્યાર પછી છાપાને ખંધ કરવા અથવા ટ્રસ્ટીઓને સોંપી દેવા ઈચ્છું છું.

ખાપુજીની સુચના સુજળ જો છાપુ ખાપુના સીદાંત સુજળ ન ચલાવાય તો તે અમારે ખંધ કરવું. પહેલા પણ હું જણાવી ગઈ છું તેમ આ છાપાનું સંચાલન, આર્થિક દ્રષ્ટીએ ઘણું કષ્ટ કર છે. હાંદીઓની વિશાળ વસ્તી વાળા આ દેશમાં અને તે પણ ત્યારે કે; જ્યારે તેઓના રોટલા અને હસ્તીનો સવાલ ગંભીરપણુ સામે કરાવતો ઉભો છે ત્યારે પણ તેમના પોકારને દેશ પરદેશ સુર પહોંચાડતું આ એકજ વાજીત પણુ નભાવવા કે તેના ચઢેલા નાણા મોકલી આપવા હાંદી પ્રજા ઉદાસીનતા સેવે છે.

પરદેશના પ્રવાસીઓ ફીનીકસની સુલાકાતે આવે છે અને તેઓ પ્રશ્ન પુછે છે કે; છાપાની કેટલી નકલો છાપો છે? જવાબમાં ૧૨૦૦ કહેતા મન ખચકાય છે. સામે સવાલ થાય છે. અહીં હાંદીઓની વસ્તી કેટલી? આનો જવાબ સાંભળી તેઓ આશ્ચર્ય પામે છે. અને કદાચ વિચારતાં પણુ હશે કે આવા કાર્ય તરફ ઉદાસીનતા ધરાવતી જે પ્રજા હોય એની હસ્તી નાશ પામવા ચોખ્ખ જ છે.

આ ખીના દુઃખ સાથે લખું છું. મારે છાપા વિશે કાંઈ પણુ પગલુ ભરતા પહેલા બહારમાં હાંદી જનતાની ઈચ્છા બહુવીજ જોઈએ. તેથીજ આ લખું છું.

પહેલા જણાવી ગયા છીએ તેમ-આજે જુના તંત્રીની હૈયાતી ન હોવા છતાં-અમને એટલું તો ખચ્ચીત લાગે છે કે આ છપુ આપણા સવોલ માટે ઘણું જરૂરી છે. અને અમારા એ મતને અહીં આવતાં પરદેશી પ્રવાસીઓ ટેકા આપે છે.

આજે આ સંસ્થામાં અને પત્રમાં પરદેશના માણસો અને સંસ્થાઓ ઘણો રસ ધરાવે છે. ત્યંથી ને મદદ મળવવા હાથ લંબાવું તો મદદ મળવાની સંપૂર્ણ આશા છે પણ તેનાથી આ છાપાની સ્વતંત્રતા જળવાય કે કેમ એ ભય છે. આથી સામેથી મદદની માંગણી છતાં મારે મૌન ધારણ કરવું પડ્યું છે.

આ છાપાનું સંચાલન કરવા પાછળ મારે કે મારા પુત્ર અરૂણને એકજ હેતુ છે અને તે વડીલોએ જે સેવા કાર્ય શરૂ કર્યું છે તે નક્કી સેવ. ક વનો. પણ સેવ: પણ પરાણે લાદી નથી શકાતી. આથી અમારે દુ:ખ સાથે ગ્રાહકોને બચાવવું પડે છે; નાણા ભરવામાં અને છાપા તરફ આવી ઉદાસીનતા સેવવાથી ને આ પત્ર બંધ થાય તો તેને માટે જવાબ દાર હું કે મારો પુત્ર અરૂણ કે આ સંસ્થાના ટ્રસ્ટીઓ નહીં પણ આ દેશની હીંદી કોમ હશે.

અંતમાં અમે અમારાથી બનતા બધા પ્રયાસો અને જહેમત ઉઠવી આલુ રાખવા કોશીશ કરીએજ છીએ. હીંદી જનતા ને ઇચ્છતી હોય તો આ છાપાને નાણાની લીડમાંથી મુક્ત કરવા ૩૫૦૦ ગ્રાહકો કરી દે. અને અહેલા લવાજમો તુરત મોકલી દે. મારા આ કાર્યને મદદ કરનાર લાઇથી સોરામણ ફરતમણ પગમાં ઇંજલ ચવાથી પથારી વશ છે છતાં અહેલા લવાજમોની ઉઘરાણી તેઓ પોસ્ટ થી મોકલવા અરજ પર અરજ કર્યા જ કરે છે. આ ગાડુ આવા સંને-ગે:માંઅને વિકટ માર્ગના પંથપર આલવું તેથી જ અશક્ય જણાય છે. શક્ય ત્યારે જ બંન કે બાંચકો અને હીંદી કોમ તેમની આ દેશની હસ્તીને માટે આ પત્રને ઉપયોગી સમજે અને તેને

અપનાવી લે. સવાલ ફક્ત વરસના દોઢ પાઉંડનો જ છે.

આ છાપાનો માસીક ખર્ચ ૨૦૦નો છે. અને અમારો ધર ખર્ચ ૫૦ ઉમેરતા માસીક અઢી સોનો ખર્ચ ગણતા વાર્ષીક ત્રણ સાડી ત્રણ હજારના ખર્ચનો સવાલ હીંદી જનતા સામે છે. આ ત્રણ હજારમાં વરસના ૧૨૫૦ પગાર માટે ભય છે. પસંદ હવે તમારે કરવાનું છે કે આ છાપુ નબાવવું જરૂરી છે કે બંધ કરવું. આ છાપાના ગ્રાહકો પોરચ્યુગીઝ સંસ્થાનોમાં જતાં સરકાર તરફથી

પ્રબલ અને તેના પ્રશ્નો

નાઇજીરિયામાં અશાંતી

આ વતા માસમાં નાઇજીરિયાનું એક પ્રતીનીધી મંડળ સંસ્થાનોમાં મંત્રી મી. રેનોલ્ડ બેઇડને બધારણુ સર નાઇજીરિયાને સ્વતંત્રતા આપવા વિશે વાટાઘાટો કરવા મળનાર હતા. એ મુલાકાત પડી બાંગી છે. નાઇજીરિયામાં જે બળમળાટ ચલ રહી છે અને ત્યાં: વડા પ્રધાન ડો. નમીદ અઝીકેરી અને ગવરનર પીવસ જેઓ દાલમાં બે વિરોધી મુખ્ય સુત્રધારો છે. તેમના વિરોધ પહેલે વડા પ્રધાન ઉપર લાંચ ફરતખોરીનો આરોપ મુકયો છે. આથી તેની પહેલા તપાસ કરવાની જરૂર હોઇ એક કમીશન નીમારો એમ મી. રેનોલ્ડ બેઇડે જણાવ્યું છે.

નાઇજીરિયાનો આ સવાલ ધણો ગુચ્ચવણુ ભર્યો છે. આમાંથી ઘણા જુદા જુદા સવાલો ઉદ્ભવે છે. એ જાણીતી વાત છે કે; ગવરનર અને વડા પ્રધાનને મેળ નથી. બીજી બીના એ છે કે નાઇજીરિયા લાંચીયું ચઇ બધું છે એ આરોપનો વિરોધ નથી થયો. ત્રીજુ કારણુ વડા પ્રધાનના ભાવણુ પરથી ચોખ્ખુ દેખાઇ આવે છે કે; નાઇજીરિયા આઝાદી માટે બહુ અધીરું થયું છે.

વડા પ્રધાન નાઇજીરિયામાં પ્રમતી સરકાર સ્થાપનાને ઘણા ઉતાવળા યમા છે. તેઓ માને છે કે; હાલમાંજ નાઇજીરિયા સામે ઘણા સવાલો ઉદ્ભવ માટે પડ્યા છે તે ઉપરાંત બંધારણુ ધડવામાં જે લીઝ ચઇ રહી છે તે તેમાં ઉમેરો કરે છે. વડા પ્રધાન નાઇજીરિયામાં ઘણા માનીતા છે અને તેઓ ઘણી સત્તા ધરાવે છે. તેઓ ને કે ઘણીવાર ઉતાવળા ચઇ ભય છે પણ ઉડા અબ્યાસ કરતાં જણાય છે કે, તેઓ એક જવાબનાર બ્યકતી છે. સત્વ બીના એ છે કે; તેઓ શાહીવાદના સખત વિરોધી છે.

બંધ કરવામાં આવ્યા છે. પણ યુનીયનના ત્રણ પ્રાંતમાં નીચે મુજબ ગ્રાહકો છે.

- નાટાલ—૧૬૪.
- કેપ—૨૦૨.
- ટ્રાંસવાલ—૬૨૪.

આ ઉપરાંત બીજા શેડા બીજે ભંથ છે.

હું ઇન્ડુ' છુ' ઇંગ્લીશ જાણુ- નાર લાઇઓને આનો તરબુમો ગુજરાતી લાઇઓ વાંચી સંભળાવે. આના ઉત્તર પર મારો નિષ્કૃપ અવલંબેલો રહેશે.

મોટા પ્રમાણમાં શેરો ધરાવે છે. સરકારના નાણા બેંક એક બીટીચ વેસ્ટ આફ્રીકામાં મુકવાનો રીવાજ હતો કે જે બેંક ગોરાંઓએ સ્થાપેલી છે અને ગોરાંથી સંચાલીત છે. વડા પ્રધાન અઝીકેવે આ રીવાજને વળગી રહેવા નહોતા ઇચ્છતાં. તેઓ માને છે કે, ને સરકારના નાણા બિટીચ બેંકના તાબામાં રહે તો નાઇજીરિયાની પ્રમતી અશક્ય બને. વિરોધીઓનો જોનાપર આલેપ છે કે તે જાહેર નાણા પોતાના ખાનગી જરૂરીયાતો માટે વાપરે છે. આ સવાલે ઘણી કડવાચ પેદા કરી છે. વડા પ્રધાન પોતાની નાલાશી કરનારાઓને કોર્ટમાં લઇ જઇ બદનામીનો ફેરા લડવા ઇચ્છે છે બ્યારે વિરોધઓ કમીશન ઇચ્છે છે.

આ કમીશનનો વડા પ્રધાન વિરોધ કરે છે. કારણુ જે પુરાવાઓ કોર્ટ માં ન્યાયની દ્રષ્ટીએ સ્વીકારી નહીં શકાય તેવા પુરાવાઓ કમીશન સ્વીકારશે આથી વિરોધીઓ બનાવટી પુરાવાઓ બેમા કરી, કમીશન સામે રણુ કરી દે તેવા તેમને ભય છે.

વડા પ્રધાને ફેરા કોર્ટમાં, દાખલ કરી દીધા છે તેવે સમયે કમીશનનું બેસણુ તેમના હેસને તુકસાન કારક થાય એવો પણ ભય છે.

આ સવાલથી બે પ્રશ્નો ઉભા થાય છે. એક એ કે વિરોધીઓ વડા પ્રધાન ની જે બદનામી કરી રહ્યા છે તે કારણુ બંધારણુ ધડવા માટે જે વાટાઘાટો શું થવાની હતી તેમાં બંધાણુ કરવા અને બીજુ કલાય વિરોધીઓ સાચા પણ હોઇ શકે.

બાજુ સુધી જાહેર યજ્ઞેલો પુરાંવા એ પરથી અમને જણાય છે કે, વડા પ્રધાનનો પક્ષ સત્વ છે અને તેને ફેરા મજબુત છે.

આફ્રીકનો સામે દરવાજા બંધ

સુલતાન ટેકનીકલ કોલેજ

ના ટાલ ઇન્ડીયન કોમિસે' એક ગ્રેસ નોજુ નિવેદન ખહાર પાડતાં જણાવ્યું છે કે, ડેળવણી ખાતાના પ્રધાને સુલતાન ટેકનીકલ કોલેજના નવા મકાનનું ઉદ્ઘાટન કરતાં જણાવ્યું હતું કે; "પૂર્ણ સમયના કલાસોમાં આફ્રીકન વિદ્યાર્થીઓને ન લેવાનો નિષ્કૃપ કોલેજ કાઉન્સીલે કર્યો છે."

આ જાહેરાતથી અમને ઘણો આઘાત થયો છે. સુલતાન ટેકનીકલ કોલેજ ના પ્રિન્સીપલે હમણા સુધી જાહેરને એમ સમજાવ્યું હતું કે; આફ્રીકનો ને દાખલ ન કરવાનું પગલું કોલેજ કાઉન્સીલે સરકારના હુમ્લાયને લઇને બધું હતું. સુલતાન ટેકનીકલ કોલેજ ના પ્રિન્સીપલે તા. ૨૮. એપ્રીલ ૧૯૫૬

ના એક નિવેદન બહાર પાડી જણાવ્યું હતું કે; રગરમ એમ. એલ. સુલતાનની ઇચ્છા હતી કે આ કોલેજ ફક્ત હીંદીઓ માટે જ ઉઘાડી રખાય પછી તે બલે ગમે તે ધર્મ અને જાતના રોપ, અને તે ઉપરાંત સરકારી ડેળવણી ખાતાની પણ એ નિતી છે કે, હીંદીઓએ પોતાનું ઇલાવટી સમજડો કરવી જોઇએ."

આ સરકારની ઇલાવટીપણાની નિતી આપણે સારી રીતે જાણીએ છીએ. સરકારની આ નિતીનો હીંદી કોયે હર હમેશ વિરોધ કર્યો છે.

આથી આશ્ચર્ય થાય છે કે, કોલેજ સમીતીએ પોતે ધમને ડેળવણીના ક્ષેત્ર

માં ધલાયદાપણની નીતી અપનાવી લીધી છે.

પ્ર-સીપંક્ત અમે તે પહાનું ખતાવી આ પમવાને સંદેહ કહેવા પ્રવલન કરે પણ આપણે તે સ્વીકારી નજ શકીએ. આ બધુ રવ. એમ. એલ. સુલતાન પર દોહી દેવામાં આવે છે તે અમે બે કારણો સર સ્વીકારી નથી શકતાં.

એક કારણુ તે એ કે; રવ. સુલતાન ન્યારે પોતે જીવતાં હતાં ત્યારે તેમના જીવન દરમ્યાન આફ્રીકન વિધાયીઓને દાખલ કરવામાં આવતાં હતાં. ડા. ત. ૧૯૫૩માં કોલેજમાં

બહુના વિદ્યાર્થીઓની કુલ સંખ્યાનો છઠો ભાગ ખીન હીદીઓનો હતો એટલે કે ૫૦૦નો.

ખીનું કારણુ એ કે, રવ. સુલતાને કહી એમ કહ્યું જ નહોતું કે આ કોલેજમાં કલંડ કે આફ્રીકનોને દાખલ નહીં કરવા જોઈએ. આ એક સત્ય થી વેમલી ખીના છે.

આથી અમે માનીએ છીએ કે આ પમજી પાહું ખેંચી લેવાનું સાચુ કાર્ય કોલેજ કરશે. કાયદો આફ્રીકનો ને આ કોલેજમાં આવતા અટકાવી નથી શકતો.

આફ્રીકને સ્ત્રીઓ માટે ને પાસ કઠાવવાનો કાયદો કરવામાં આવ્યો છે તેનો વિરોધ કરવાનું કહેવામાં આવ્યું હતું.

મી કારનેસને પોતા તરફ પોલીસ ને આવતા જોઈ બધા ફરફરીયા ફાડી ને ફેડી દીધા હતાં. આથી પોલીસ ત્યાંથી જતા રહ્યા. પોલીસો ગયા પછી તેમને ખીન મંચારી ફરી બધા ને આપવાનું કામ શરૂ કરી દીધું હતું.

ધલેક્ટ્રીક શબ્દની ઉત્તપત્તી

ફરખાને રેશમના કપડાથી ધમ્મતાં તેમાંથી એક ચમત્કારિક ઘટ્ટી પેદા થતી યુનાનના વૈજ્ઞાનિક ચેલ્મને જણાઈ. યુનાનમાં ફરખાને ધલેક્ટ્રોન કહે છે. આથી આ ને શક્તી જણાઈ તે વિદ્યુત હતી અને તેને ધલેક્ટ્રીક નામ આપવામાં આવ્યું. બાળકોને ફરખા પહેરાવવાનું કારણુ પણ આજ છે એમ જણાયું છે. ફરખા બાળકો સાથે ધસતા તેમાંથી ધીમી વિદ્યુત શક્તી પેદા થઈ બાળકમાં તે પ્રવેશે છે. આથી બાળકને ધણુ રોગોમાંથી તે બચાવી લે છે.

ભુદાન પટ્ટતી

હેલ્લા પાંચ વર્ષથી પદયાત્રા કરી શ્રી વિનેબાજ એક નવા સમાજની સ્થાપના અંગે પ્રચાર કરી રહ્યા છે. શરૂઆતમાં તેઓ થોડી જમીન મામતા પછી લોકોને કહેતાં "હું તમારો છટો બાઈ છું મને મારો હીરસો આપો" ત્યાર પછી ગામડા અને ગામડા ઠાન માં લેવાની શરૂઆત કરી. પાંચ વર્ષ પછી જોવા એક ઢગર ગામડાઓ તેમને દાનમાં મળ્યાં છે.

હવે તેઓ જાહેર છે કે ગામડાઓ ને તેમને દાનમાં મળ્યા છે તે ગામડા ઓ એવો સંકેદ કરે કે પ્રત્યેક શક્ય તે વસ્તુઓ પહેલા ગામડામાં જ ખતાવી લેવાય. અને ગામડાની સ્ત્રીજ ગામડામાં જ ખપે એવી એક સામૂ-દાયક દુકાન થાય. આમ કરવાથી ગામડાના જરીબ લોકો મેકાર ન થાય અને રોજ માટે ગામડા શહેરો તરફ ન જાય.

એસ્કોમાં હીદી નાટક

એસ્કોમાં રશીયન કલાકારો તરફથી રશીયન ભાષામાં હીદીનું પૂરાણુ કાળનું મુન્ડકટિક નાટક (માટીનું ગાડું) "સફેક કમલ" ('White Lotus') ને નામે હાલમાં મળવાયું હતું ૧૯૧૯ માં શાકુન્તલ નાટક રશીયાએ મળ્યું હતું પહેરવેશ વગેરે અજન્ટાની ગુફા ના ચિત્રો પરથી અનુકરણ કરી ૧૪૦૦ વર્ષ પુર્વેનું વાતાવરણ સરજ લોકોને મુખ્ય કર્યાં હતાં. દિરોષન ને શ્રીમતી મેનને-એઓ હીદના એલચી ના પત્ની છે તેઓએ-એક સુંદર સાડી બેટ આપી હતી. નાટકનું ઉલ્લુ શુન નિચે મુજબ હતું.

"શાસો ન્ય.પી હો." "અનિષ્ટ અને દમનનો સદાને માટે નાશ હો!"

"ગોરવવંતા બારતના નામરિકા હમેશાં સુખીને સ્વતંત્ર હો!"

ધરતી કંપની કહાણી

૪. સ. ૭૯માં ઇટલીમાં એવો ધરતી કંપ થયો હતો કે તેમાં જે શહેરો દટાઈ ગયા હતા.

૪. સ. ૧૭૫૫માં પોર્ટુગાલમાં ૨૦૦૦૦ માણસો માર્યા ગયા હતાં.

૪. સ. ૧૮૮૩માં જાવામાં ૩૬૦૦૦ માર્યા ગયા હતાં.

૧૯૦૨ માં વેસ્ટ ઇન્ડીઝમાં સેન્ટ-પીએર શહેર નાશ પામ્યું અને ૪૦૦૦૦ માણસો માર્યા ગયા.

૧૯૦૬માં સાનક્રાંસીસ્કોમાં ૫૦૦ માર્યા ગયા.

૧૯૦૮માં મીસીસીપીમાં ૮૦૦૦૦ માર્યા ગયા.

૧૯૨૩ માં જાપાનમાં ૯૦૦૦૦ માણસો માર્યા ગયા.

૧૯૩૫માં ક્વેટામાં ૭૦૦૦૦ માર્યા ગયા.

૧૯૩૯ માં ટર્કીમાં ૧૦૦૦૦૦ માણસો માર્યા ગયા.

૧૯૩૯માં ચીલીમાં ૩૦૦૦૦ માર્યા ગયા.

૧૯૫૦ આસામમાં ૩૦૦૦૦ માર્યા ગયા.

સોવીયેટ યાત્રાનાં સંસ્મરણુ

ડા. રાધાકૃષ્ણનું મંતવ્ય

ડા. સર્વપલ્લી રાધાકૃષ્ણને પોતાની સોવીયેટ યાત્રામાં સંસ્મરણુ પ્રકટ કર્યાં છે.

નવી દિલ્હી ખાતે એમણે કહ્યું કે સરસુખત્યાર શાહીનો વિરોધ. પાર્ટીમાં ચર્ચાની સ્વતંત્રતા અને સામુ-દાયીક નેનુલ્વની માગ એ સોવીયેટ રાષ્ટ્રનાં હિદાર શાસનનીશામાં પ્રથમ કદમ કહી શકાય. ધાર્મિક-સ્વતંત્રતાનું મહત્ત વધી રહ્યું છે. સરકાર ધર્મની દિમાપત નથી કરતી; કિન્તુ સાથે સાથે એ પ્રજાની કોષ પ્રણાલીકઓનો વિરોધ પણ નથી કરતી. સામ્વાદી ઓ સાંપ્રદાયિકતા પર સ્થપાયેલ ધર્મ ના વિરોધી છે કે ને ધર્મ લોકોને નાના વાડાઓમાં વિભક્ત કરે છે. રશીયાએ પુર્ણરૂપે જાતિ-એકતા હાંસલ કરી છે. વીવીધ જાતીઓ સુખરૂપે હળીમળીને રહે છે ને પોતાને એકજ દેશના નામરીક માને છે.

સત્ય નારાયણની કથા

એક વ્રત

સત્ય નારાયણની કથા, જે કહેવામાં આવે છે તેનું માહાત્મ્ય ખિલકુલ નથી પંથુ એ સત્ય નારાયણનું વ્રત છે. એટલે સત્ય બોલવાનું વ્રત એ વ્રત ને કરે છે, તેનું શ્રેય થાય છે. કારણુકે કથાના પુસ્તકમાં શરૂઆતમાં એક શ્લોક આવે છે તેનો અર્થ એવો થાય છે કે, હે મહાસુનિ, કયું વ્રત અને કયું તપ કરવાથી મનોવાંછિત ફળ મળે છે તે મને કહે! એ ઉપરથી એ વાર્તા કહેવાય છે. એમાં જોઈ જોઈ સત્ય નારાયણના વ્રત કર્યાં તેની તે વાર્તા ઓ છે. વાર્તાઓથી કંઈ શુભ ફળ મળે નહિ, પણ વ્રત કરવાથી મળે. આ પુસ્તક સામાન્ય માણસોને માટે લખાયેલું છે.

ધર્મ શાસ્ત્રોને સમજવવાની ત્રણ રીતો છે. યમાર્થ, બ્યાનક અને રોચક એ ત્રણ રીતોમાની આ રોચક વાત છે કે જે તમે સત્યનું પાલન કરશો તે તમને ધનવાન્ય મળશે. ટેટલીક વખત બપ યતાવવામાં આવે છે કે, આ નહિ કરો તો રવ રવ નરકમાં પડશો-અને ત્યાં તમને અનેક પ્રકારની આપત્તિ ઓ પડશે. યમાર્થ રીતમાં જ્ઞાન પૂર્વક સદાચારનું પાલન કરતાં ને શાંતી મળે તેનું વર્ણન છે. એટલે સત્ય નારાયણનું વ્રત કરનાર માણસ શ્રેષ્ઠ મતિ પામે છે, કથાથી નહિ.

પરમેશ્વરે માણસનામાં ટેટલીક નિર્બંજતાઓ મુકી છે. એટલે કોષ કોષ વાર માણસ તેનો ભોમ બની જાય છે આપણે તેા ઇશ્વરને પ્રાર્થાએ કે, અમે આવા જીવેલા રરતે ન જઈએ એ બાબતમાં તું અમારી સંભાળ રાખજો આરહું કહીને બેસી તો ન રહેવાય પણ જ્યાં જ્યાં આપણી નયજાણએ હોય ત્યાં જાગ્યત રહીને, આપણા બળની કસોટી કરવાનો પ્રસંગ આવે ત્યારે મેતીએ.—સ્વિશંકર મહારાજ.

વિવિધ વર્તમાન

કેપની સ્ત્રીઓનો વિરોધ

બસો આફ્રીકન સ્ત્રીઓએ પાસ કઠાવવાની ઓશીસ સામે બેગી યદ પાસ ના કામદાનો વિરોધ કર્યો હતો. બે કલાક સુધી ઝાપેલા સુત્રો હાથમાં રાખી પાસ ઓશીસ સામે ઉભી રહી હતી. આ વખત દરમ્યાન આઈ સ્ત્રીઓનું પ્રતિનીધી મંડળ નેટીવ કમીશનર સાથે વાટાપાટો કરવા અંદર મધું હતું. પહાર આવી તેઓએ પ્રેસને જણાવ્યું હતું કે, તેઓએ વિરોધની અપીલ પર ૮૦૦ સહીઓ લીધી હતી અને તે કમીશનરને આપવામાં આવ્યું હતું. "અમને ખાતો આપવામાં આવી છે", તેઓએ વધુમાં પ્રેસને જણાવ્યું, "આ

અરજ પ્રિટોરીયા હેઠ ઓશીસે મોકલવા માં આવશે."

છુપી પોલીસ અને ગોરી સ્ત્રીઓ પણ મોટા પ્રમાણમાં ત્યાં બેગી યદ હતી.

પોલીસે જપ્ત કરેલા કાગળો

પાસ છુપી પોલીસના બે પોલીસો એ કેપટાઉનના પાર્લામેન્ટના માજ સભ્ય મી. ખી પી. બન્ટીમ નેઓ ટેટલાક ફરફરીયાઓ વેંદ્યતા હતા અને તેવીજ રીતે મી. ક્રીડ કારને સન પણ વહેવતાં હતાં એને જપ્ત કર્યાં હતાં.

પ્રજાવાદી ટ્રેસિસ તરફથી આ ફર ફરીયા પ્રસિદ્ધ થયા હતા. આમાં

એસ્કોમાં હીદી નાટક

એસ્કોમાં રશીયન કલાકારો તરફથી રશીયન ભાષામાં હીદીનું પૂરાણુ કાળનું મુન્ડકટિક નાટક (માટીનું ગાડું) "સફેક કમલ" ('White Lotus') ને નામે હાલમાં મળવાયું હતું ૧૯૧૯ માં શાકુન્તલ નાટક રશીયાએ મળ્યું હતું પહેરવેશ વગેરે અજન્ટાની ગુફા ના ચિત્રો પરથી અનુકરણ કરી ૧૪૦૦ વર્ષ પુર્વેનું વાતાવરણ સરજ લોકોને મુખ્ય કર્યાં હતાં. દિરોષન ને શ્રીમતી મેનને-એઓ હીદના એલચી ના પત્ની છે તેઓએ-એક સુંદર સાડી બેટ આપી હતી. નાટકનું ઉલ્લુ શુન નિચે મુજબ હતું.

ભારત સ્વાતંત્ર્ય દિન

જોહાનીસબર્ગમાં સમારંભ

શ્રી ટ્રાંસવાલ હોંદુ સેવા સમાજની બહેર સભા જોહાનીસબર્ગના ગાંધી હોલમાં ભારત સ્વાતંત્ર્યનો જન્મ દિન ઉજવવા મળી હતી. પ્રમુખ રચાનેથી પ્રવચન કરતાં શ્રી જોશીએ આઝાદીનાં દશ વર્ષનું નિદાં ગાવલોકન કર્યું હતું. તેઓએ કહ્યું કે ૧૯૪૭ પહેલાં આપણે એક જ પ્રધાન પ્રશ્ન આઝાદી પ્રાપ્ત કરવાનો હતો. આજનો પ્રશ્ન આઝાદી રખવાનો અને પ્રગ્નું ઉત્થાન કરવાનો છે. કોઈ પણ પ્રભુ માટે વિશ્વ યુદ્ધ આદરૂપ છે એટલે આપણે વિશ્વ શાંતિ માગીએ છીએ. ભારતની આઝાદી ગોવા પોર્ટુગલના હાથમાં રહે ત્યાં સુધી અધૂરી કહેવાય એટલે આપણે ગોવા માંગીએ છીએ. વિશ્વ માં એક પણ પરાધીન રહે તો શાંતિ જોખમાય એટલે આપણે કાળા, ગોરી, રંગીન દરેક પ્રજાની સ્વાધીનતા માટે પડકાર કરીએ છીએ. આપણા આ દેશનો પ્રશ્ન હિંદની પ્રજાસંઘમાં ચાલતી પ્રવૃત્તિમાં સમાય જાય છે.

શ્રી જસમતભાઈ નાનાભાઈએ કહ્યું કે છેલ્લાં સાત વર્ષમાં ભારતે શાંતિનું વાતાવરણ વિશ્વભરમાં પ્રસારવાને ભારે સ્તુત્ય પ્રયાસ કર્યો છે. રાષ્ટ્રપિતા ગાંધીજીને શાંતિનો સંદેશ દરેક રચણ સંભળાવા લાગ્યો છે. ભારતની સંસ્કૃતિને દેશ વિદેશમાં પડ્યો પડ્યો છે અને રોવાયણ અને મહાભારતનાં બાધાંતર રશિયન ભાષામાં પણ થયાં છે. અસોસની વાત છે કે વિશ્વમાં આઝાદીના સુરો સંભળાય છે, ત્યારે અહીં પ્રગ્ને શુભમ ખનાવવાના, રૂપ એરીયાઝ જેવા પ્રયોગો થાય છે. આપણી પ્રગ્ને અભરાયો વગર હોંમત થી તેનો સામનો કરવો ઘટે છે.

શ્રી નાયુભાઈ મીસ્ત્રી, શ્રી ડાહ્યાભાઈ પટેલ, શ્રી કુવરજી, તવડિયા, શ્રી હરિશંદ આર્ય અને શ્રી મણીભાઈ પટેલે પણ પ્રસંગાનુસાર પ્રવચન કર્યાં હતાં. શ્રી ધનુશ્વરભાઈ મહારાજે મધુર સ્વરે હૃદયને હલવડારે રાષ્ટ્રીય ગીતો અને શ્રી દામોદરભાઈ ધનજીએ ભજનો ગાયાં હતાં.

સભા વડા પ્રધાન શ્રી નેહરૂનાં નેતૃત્વ હેઠળ ભારત કરેલી સુંદર પ્રગતિની ગૌરવ પુષ્ટિ હૃદયે નોંધ લેનારો અને દેશના હૃદયે અણુ ઉદ્ભવા રહેલા કેટલાક પ્રશ્નોનો તોડ આણવાના પ્રયાસની સફળતા માટે પ્રાર્થના કરનારો હરાવ ઉભા થઈ સર્વાનુમતે મહાત્મા ગાંધીજીની જય ના પોકારો વચ્ચે પસાર કર્યો હતો.

“જય મધુ મન”નું રાષ્ટ્રગીતં મવા મા બાદ સભા સમાપ્ત થઈ હતી.

સભ અને સુંદર તે જીવન સુંદરે લાધો તેમાં આનંદ બંધે પછી તે કાઈ કાળે નષ્ટ જ થાયો અને તેનો શો પ્રશ્ન હોય બળાપો. - ૪

જોયા મેં કુલ કુલમાં પ્રભુ તારા મધુરા ચહેરા. જોયા મેં માનવ હૃદયે પ્રભુ તારા મંદીર ગ્રેમ ભર્યા.

કેવો આં દુનીયાનો બામ પ્રભુ તે સરજ્યો. તારા લાડકંડા બાળોને કુદવા અપ્યો. ૫

તારા યુધ્ધ ગાતાં કુદ્યું તારી “ગીતા” હૃદયે ભરશું તારા બંસી નાદ ગગને ગાજે સુણી અમ- હૈયા નાચે.

પ્રભુ તારે ગાને કુદી નાચી રંમશું. અંતે તુજ ચરણે શીર નખી વિરમશું. ૬

શ્રી. કૃષ્ણ જયંતી

બ કુ લ

ગીતાના માનાર અને અનેક હૃદયોમાં ગીતારૂપે વસેલા શ્રી કૃષ્ણ પ્રભુની જન્મ જયંતી તા. ૨૮મીના છે. પ્રત્યેક હોંદીઓ માટે એ એક પવિત્ર દિવસ છે. વર્ગો પહેલા અસુરોના ત્રાસથી પરેશાન થયેલી પ્રજાને ઉગારવા કૃષ્ણરૂપે ભગવાન પધાર્યા હતાં. વર્ગો પછી પણ ક્રૂર મૌખીક ભક્તિ કરી આપણે તેમના ગાઈએ છીએ. એ આશા સાથે કે એક દિવસ સુખ માંથી હૃદયમાં પ્રવેશે શુષ્કગાન એ ગીતાના માનારને લાખ લાખ વંદના સાથે આ એક અંજલી કાવ્ય રૂપે ચરણે ધરું છું.

ઈશ યાચના

- ગગને તારલીયાને મેળો.
- પૃથ્વી પર માનવ મેળો.
- ગગને તારલીયા ચમકે,
- પૃથ્વી બાગે માનવ ચહેકે.
- ગગને તારલીયાને જેમ ચંદ્ર પ્રકાશે
- તું “કૃષ્ણ ચંદ્ર” હૃદય અકાશે. ૧
- આ દુનીયા બાગ પ્રભુનો,
- રમવા કુદવા આપ્યો અમને
- તેમાં શા આ વેરઝેર સિંચ્યા
- શા આ ઉચ નિચ ભાવભર્યા.
- કોઈ કહે હું ગોટો હું ભળવાળો.
- કોઈ કહે હું શ્રીમંત હું વિઠાવાળો. ૨
- પ્રભુ તારા સર્વે બાળો
- તું જ આંમણે કુદે રમે હશે.
- એવા હૃદય કાન સરજ્યા
- શા માટે કાજળમાં રમડેલ્યા.
- કોઈ કહે આ બાગ મોહ ભર્યો,
- કોઈ કહે સુંદર ભોગ ભર્યો. ૩
- હું રચળ રચળ તારા પ્રભુ
- જીવનમાં દર્શનના લ્હાવામાં

શ્રી સુરત આર્ય ભજન (સંગીત) મંડળ, ડરબન અખંડ કિર્તન અને ભજન સપ્તાહ

ઉપરોક્ત સંરચા તરફથી સર્વત ૨૦૧૨ ના શ્રાવણ સુદ પુનેમ અને મંમળવાર તા. ૨૧-૮-૫૬ના રોજ સવારે ૭ વાગે શ્રી રમણલાલ પ્રાણુ-શંકર જોશીના શુભ હસ્તે પુનન વિધાયી અખંડકિર્તન સપ્તાહ (ભજન અને ધૂન) રચળ શ્રી બાણુભાઈ ગોસળીયાની ખ્યાર (wire house) વિક-ટોરીયા રટીટ પેસેજમાં પાછળ) ઉજવવાનો કાર્યક્રમ શરૂ થયો છે. સપ્તાહની પુણીકૃતી શ્રાવણ વદ આઠમને મંમળવાર તા. ૨૮-૮-૫૬ના સાંજે ચાર વાગે શરૂ થશે અને ૭ વાગે (સમાપ્તીની આકૃતી કોમવામાં આવશે) આજ રચળે ઉપરોક્ત સંરચા તરફથી શ્રી કૃષ્ણ જયંતી નિમીત્તે ૨૮મીની રાતે ૮ વાગ્યાથી એક વાગ્યા સુધી કિર્તન અને ભજનો યશે. આ કાર્યક્રમમાં ભાગ લેવા ઈચ્છનાર ભાગીક હોંદુ ભાઈ બેનોએ સંરચાના મંત્રીને મળાને નિયમોનો પુલાસો મેળવી સામેલ થવા કૃપા કરવી.

મંત્રી કેશવભાઈ લીખાભાઈ, શ્રી. સુ. આ. ભજન મંડળ, ડરબન.

બાષા જ્ઞાન (૫)

ગુજરાતી	ઇંગ્લીશ	કુલ	આફ્રીકાન્સ
માષ	January	uNhlolanja (-રમોલાન્ગ)	Januarie (જાનુઆરી)
ફાગણ	February	uNdasa (-ડાસા)	Februarie (ફેબ્રુઆરી)
ચૈત્ર	March	uMbasa (ઉમબાસા)	Maart (માર્ટ)
વૈશાખ	April	uNkulazibunya (-કુલાસીબુન્યે)	April (આપ્રિલ)
જેઠ	May	uNhlaba (-શલાબા)	Mei (મેઇ)
આષાઢ	June	uLuthudlana (લુથુડલાના)	Junie (જુની)
શ્રાવણ	July	uMlaguba (માખ્વાખા)	Julie (જુલી)
ભાદરવો	August	uNcwaba (-ક્રવાબ)	Augustus (ઓગસ્ટસ)
આસો	September	uMandulo (ઉમાન્ડુલો)	September (સપ્ટેમ્બર)
કાર્તિક	October	uMfumfu (ઉમફુમફુ)	Oktober (ઓક્ટોબર)
માર્ગશીર્ષ	November	uZibandlela (ઝિબાન્ડેલા)	November (નોવેમ્બર)
પૌષ	December	uMasingana (માસીંગાના)	December (ડીસેમ્બર)

જોડણી કોશ મોટો
ગુજરાતી કે ગુજરાતી ડિક્શનરી.
કીમત પા. ૧-૨-૬.
‘Indian Opinion’
P. Bag, Durban, Natal.

અમારી આહુ વાર્તા

ધુપ સુગંધ

લેખક: સોપાન

માધવી વિના સર્વત્ર શુન્યતા જ લાસે છે હૈયાં સહેજ હળવાં બને છે, આલમોડાની યાત્રા પછી બધાં મુંબઈ પાછાં ફરે છે, પરંતુ પ્રવાસ પછી પણ કઈલારાખાના મનમાંથી પિનતતાની લાગણી ખસતી નથી. યુદ્ધ એક બોલે છે, 'હૈયું ખીભું' અનુભવે છે તરલિકાની મનોવ્યથાને કોઈ પાર નથી.

પ્રકરણ ૧૯મું

માધવી વધુ સમય સાં બેસી શકી નહિ. માતાપિતા પણ ગંભીરે મૈન અને માધવીના મુખ ઉપર વ્યાપેલી કૃષ્ણામિથિત મુંઝવણથી અકળાતાં હતાં. માધવી ના ગયા પછી દરિવલ્લભે કેલાસ્યાને કહ્યું: 'તમારા અભિપ્રાયમાં હું ખેંચાઈ જઈ છું, પરંતુ મને વધુ ને વધુ ખાતરી થતી જાય છે કે માધવી લગ્ન માટે સરળજી નથી, ખીભું કન્યાઓ કરતાં એવું જીવન તદ્દન નિરાણુ છે. દવે પછી કોઈ દિવસ આવો પ્રયત્ન આપજે ન કરવો જોઈએ.'

કેલાસ્યા પાછાં પડી ગયાં હતાં એટલે આ સાંભળીને, યુપ બેસી રહ્યાં. માધવીનું વલણ એમને સમગળું નહોતું અને દરિવલ્લભના વિચારો એમનાથી સ્ત્રીકારી શકાતા નહોતા, આમ છતાં એટલી ખાતરી તો એમને યજ્ઞ ન ગઈ કે કુમાર અને 'માધવીનું જોડાણુ દવે શક્ય નથી. મનમાં એક વિચાર આવ્યો: 'મધુભાઈ ને કુમારના મનમાં માધવી માટે આશા ઉપર યજ્ઞ છે તો એમને સાચી રિયલિટી જણાવી દેવી જોઈએ, પરંતુ દરિવલ્લભ ની મુખમુદ્રા જોતાં આ વિચાર વ્યક્ત કરવાની હીમત ચાલી નહિ, પણ દવે એવું વહેલી તકે કરી લેવું છે એટલું એમણે મનમાં નક્કી કરી લીધું.

માધવીએ પોતાના ખંડમાં જઈ બારણાં વાર્યાં ને આંસુ સારી હૈયું હળવું કયું. એ પછી મનમાં ધોળાતા વિચારો સક્ષેપમાં એણે ઠાગળ ઉપર મૂક્યા. આ-આપુછને એણે લખ્યું: 'મારા લગ્ન કરવાનો વિચાર તમારા મનમાંથી કાઢી નાખજો. લગ્નની મને જરી પણ ઇચ્છા નથી. હું લગ્ન કરી શકું એમ પણ નથી. તમારા પ્રેમ ને વાતસલ્પને હું સમજી શકું છું. તમારા જેવા માતાપિતા મેળવવા માટે હું મને પરમ બાગ્યાશાળી માનું છું. જીવનભર તમારી છાયામાં રહી તમારી સેવા કરીશ. તમે ખીભું કંઈ બતાવશે તો તે પણ કરીશ, પરંતુ લગ્નનું તો દવે પછી મને કદી કહેશો જ નહિ...'

'અને કુમારભાઈ વિષે તમને કદી દઈ. એમના પ્રત્યે મારા દિલમાં ભાવ હોતો, દવે નથી. એ ભાવ

આપણાં કૌટુંબિક સંબંધોને એટલે કે બહેનને બાઈ પ્રત્યે હોય તેવો હોતો તમારા મનમાં મને એમની સાથે જોડવાનો વિચાર આવ્યો એથી જ મને વધુ આઘાત લાગ્યો, કુમાર ભાઈ દવે ભાઈને રચાતે રહેવાને પણ યોગ્ય નથી એવો મારો અનુભવ થયો છે. એમને હું તિરસ્કારતી નથી. કોઈ દિવસ તિરસ્કારીશ નહિ, આપણા કૌટુંબિક સંબંધમાં વિક્ષેપ આવે એવું કંઈ જ મારાથી બનશે નહિ એની ખાતરી રાખજો.

'આલમોડા જવા મારી ઇચ્છા નથી. કેલાસ્યા તો નહિ જ નહિ. સાંતું વર્ણન સાંભળ્યા પછી મને એમ થાય છે કે કોઈક દિવસ તમારી રજા લઈને હું એકલી જ સાં જઈશ, પરંતુ મધુભાઈ અને કુમારભાઈની મરજી હોય તો આલમોડા હું આવીશ ને આનંદમાં રહીશ. કુમારભાઈ કે મધુભાઈને નારાજ કરવાની મારી લેશમાત્ર ઇચ્છા નથી.'

માધુવીનું મન આટલું લખતાં હળવું થયું. ઇચ્છા તો કમલેશને પણ પત્ર લખવાની યજ્ઞ, પરંતુ તે ઇચ્છા એણે લાંબે દયાથી લીધી. પાંચેક મિનિટ વિચાર કર્યા પછી આ-આપુછને લખેલા પત્ર એણે કવરમાં બંધ કર્યો અને નોકરને બોલાવી પિતાજીને મોકલાવી આપ્યો.

દરેક મિનિટમાં જ માધવીનું આરજું ખખડ્યું કોણુ હશે તે એ સમજી ગઈ. પ્રયત્નથી હોઠ ઉપર સ્મિત તો એ લાવી શકી, પણ આ-આપુછને જોતાં આંખો બીની બની ગઈ.

'અને એના ઓરડામાં આવ્યાં. માધવીને બાજુમાં લઈ કેલાસ્યા બેઠાં ને સામે દરિવલ્લભે રચાન લીધું.

એમની વચ્ચે કંઈ પણ વાત શરૂ થાય તે પહેલાં કુમાર બારણામાં દેખાયો! બધાં ચમકી ગયાં. રાત કીક પ્રમાણમાં વીતી હતી, પરંતુ કુમારનું મન પણ આજ અશાંત હતું. માધવીની પ્રત્યેક પ્રવૃત્તિનું નિરીક્ષણ એ કરતો હતો દરિવલ્લભ અને કેલાસ્યા સાથે થયેલી વાતો એણે સંપૂર્ણ સાંભળી નહોતી, પરંતુ પરિસ્થિતિ પામી જવાથી થોડાક શબ્દો ઝીજવાનો પ્રયાસ એણે કર્યો હતો.

માધવીની ચિટ્ટી લઈ નોકર દરિવલ્લભ પાસે ગયો હતો તે પણ જોયેલું. એને પાછી ખાતરી યજ્ઞ હતી કે માધવી સાથે જોડવાનું દવે શક્ય જ નથી. એની વ્યવહારુલ્લક્ષિએ સુઝાડ્યું કે દવે તો સામે ચાલીને જ આ બાબતને હળવી બનાવી દેવાનું હિતકર છે. એથી માધવી અને તેનાં વડીલોનાં દિલમાં એના વિષે કોઈ દલોરો ભાવ પેદા થયો હશે તો તે પણ દુર, કરી શકારો.

કુમારને જોઈ બધાને આશ્ચર્ય થયું. દરિવલ્લભના મુખ ઉપર તો અણુગમેા પણ આવી ગયો. કુમારે આ બધું જોયું છતાં એ અંદર આવ્યો ને ખાલી પડેલી ખુરશી ઉપર બેઠો. દરિવલ્લભ ના મુખ ઉપર રોપની રેખાઓ ઉપરની આવે તે પહેલાં એ બોલ્યો:

'એક સ્પષ્ટતા કરવા જ આવ્યો છું.'

કોઈએ જવાબ ન આપ્યો. એણે આગળ ચલાવ્યું:

'માધવી પ્રત્યે મારા દિલમાં લાગણી હતી, હજી પણ છે. મેં એમ માનેલું કે વડીલો અમારું જોડાણુ ઇચ્છે છે ને માધવી પણ મારા પ્રત્યે એવો કંઈક ભાવ રાખે છે.....'

માધવીના મુખ ઉપર સખતાઈ આવી ગઈ. કુમાર તે તરફ દુર્લક્ષ કરી આમળ વધ્યો: 'પણ દવે મને ખાતરી યજ્ઞ ગઈ છે કે હું ધમમાં હતો. આ જાણ્યા પછી મારા મન માં દવે કંઈ જ રહ્યું નથી. તમે મારા વડીલા છો ને માધવી મારી...'

'બહેન છે.' દરિવલ્લભે વાક્ય પૂરું કર્યું, કુમારે માથું હલાવી સંમતિ ઉચ્ચારી. વાતાવરણમાં તરત જ ફેર પડી ગયો. માધવીની સખતાઈ કુમાર ના હેલા શબ્દોના ઉચ્ચારણ સાથે જ ચાલી ગઈ. એને તો એમ પણ યજ્ઞ ગયું કે કુમારને સમજવામાં એ બુદ્ધ જ કરી બેઠી હતી!

કુમાર તરત જ નચરકાર કરી ચાલતો થયો. એણે જોયું તો સૌના મુખ ઉપર એના વક્તવ્યની સારી અસર યજ્ઞ હતી. કુમારના ગયા પછી કેલાસ્યાએ ઉત્સાહથી કહ્યું:

'આનંદનું ફરજદ છે તેનો આ પુરાવો.'

'પણ માધવીનો અનુભવ જુદો છે.' દરિવલ્લભે કહ્યું.

માધવી તરત જ બોલી ઉઠી: 'ના, ના. બા કહે છે તે સાચું છે. કુમારભાઈના વર્તનમાં કંઈ દોષ હતો એમ દવે મને લાગતું નથી.'

વાતાવરણ હળવું થઈ ગયું. દરિવલ્લભનું હૈત ઉભરાયું ને તેઓ બોલ્યા: 'બોલો, દવે કયારે મુંબઈ જવું છે?'

'આલમોડા જઈ આવ્યા પછી.'

હઝીને માધવીએ ઉત્તર આપ્યો.

મોડાની વાતો ચાલી ને ત્રીજો દિવસે તો બે મોટરો લઈને બધાં એ દિશાના લાંબા પ્રવાસે ઉપડ્યાં પણ ખરાં.

આ પ્રવાસનો અનુભવ રાષ્ટ્રીયેત થી નિરાળો નીવડ્યો. સૌ સહજ રીતે હળતા મળતાં ને આનંદ કરતાં હોય એવું બની ગયું. કુમાર અને માધવી પણ કંઈક મયોદાથી છતાં સહજ ભાવે વાતો કરતાં હતાં અને કરતાં હતાં. એકલા ફરવાની વાત તો અહીં કોઈએ ઉચ્ચારી જ નહોતી. આલમોડામાં મા આનંદમયી અને રામકૃષ્ણ પરમહંસનો આશ્રમ છે એમ માધવીએ સાંભળ્યું હતું એટલે ખાસ સમય મેળવીને તેઓ સાં ગયાં. મધુભાઈએ મળકમાં દરિવલ્લભને કહ્યું: 'કોઈક દિવસ તમારી માધવી અહીં આવીને બેસી જશે.'

દરિવલ્લભ મળકને ઝીલતા તરત જ બોલ્યા: 'તો આપણે દર્શન કરવા આવીશું. ઠીકરીની સાધનામાં વિક્ષેપ નહિ નાખીએ.'

માધવીને પિતાજીનું આ વળણુ ગમ્યું. એ પ્રસન્ન યજ્ઞ. કુમાર સફેજ હસ્યો, પણ એના હસ્યનો ભાવ નિરાળો હતો.

એ દિવસ આલમોડામાં રહી બધાં નૈનિતાલ પાછાં આવ્યાં. સાં આસ-પાસનાં સુંદર રથો નિહાળ્યાં ને પછી મુંબઈને માર્ગે પ્રવાણુ કયું. છેલ્લે દિવસે માધવી એકલી જ નોકાવિહાર કરી આવી. નૈનિતાલનું સધણું સૌદર્ય હૈયમાં ભરી લીધું હોય ને મુંબઈ જઈ કમલેશની સમક્ષ તે ખુલ્લું કરવું હોય એવી એના મનની રિયલિટી હતી. મુંબઈ પાછાં ફરતાં એક વસ્તુનું દુઃખ મનમાં વ્યાપી રહ્યું હતું. એણે કેટલા બધા દિવસથી કમલેશને પત્ર જ લખ્યો નહોતો! વિચારતી હતી: 'એકેય પત્ર ન લખ્યો હોત તો એના મનમાં આશા પેદા ન થાત, એ કંઈ અતુમાન કે ચીંતા પણ ન કરત.' માધવીને થયું કે કમલેશ દરરોજ સવાર બપોર ને સાંજ એની ટપાલની રાહ જોતો હશે, તરલિકા એને મળતી હશે, ખીભું કોઈ પાસે તો શું બોલે, પણ તરલિકા પાસે એ નિખાસ ઠાલવતો હશે!

આનંદની એક લહર પ્રમટાવતો વિચાર પણ મનમાં આવી જતો હતો: 'મુંબઈ પહોંચીને તેજ સાંજે હોરટેલ માં જઈ એની સામે ઉભી રહીશ. કેવું આશ્ચર્ય થશે એને?' આંખ સામે કમલેશની ઓરડી અને તેમાંનું બધું જ આવી જતું હતું. મુખની રેખાઓ પણ સ્પષ્ટ દેખાતી હતી. કમલેશ કંઈક પાતળો દિક્કો પડી ગયો હોય એમ પણ લાગતું હતું.

અને હકીકત પણ એ જ હતી ને? માધવીએ તરલિકાની સાથે મોઢલૈલા પત્રથી કમલેશનું ચિત્ર પ્રસન્નતાની પરાકાષ્ટાએ પહોંચ્યું હતું. તરલિકા

પણ એ જોઈ આશ્ચર્યમાં ડુબી ગઈ હતી અને તેના મનમાં અગમ્ય ઘાવો ઉઠ્યા હતા. ખીબ દિવસે દેવસાહેબ સાથેની ચર્ચાથી કમલેશનું મન વધુ દગ અને રપટ થયું હતું. માધવીએ એના હૃદયસિદ્ધાસન ઉપર 'ઝોરવખણ' રચાવે જમાવ્યું હતું.

માધવી જે દિવસે ગઈ તેને ખીબ દિવસે તરલિકા કમલેશને મળવા આવી હતી. માધવીએ ઉદ્ધાસથી વિદાય લીધી છે એવો સમાચારથી એ પ્રસન્ન થયો હતો. ધીમેથી એણે પૂછ્યું હતું: 'કેટલાક દિવસ લાગશે?' તરલિકાએ કહ્યું હતું: 'ત્રણેક અઠવાડિયાં.' કમલેશે સહેજ ગંભીર બની તે સાંભળી લીધું હતું. એ પછી તરલિકા ધણીવાર મળવા આવતી. 'વિના કામે રજના દિવસો મુંબઈમાં શા માટે જાણવા જોઈએ' એમ કહેતી, પરંતુ કમલેશ ને તે સાં જ શાંતિ હતી. તરલિકા ની સાથે વાતો કરવાનું એને મમતું, કોઈ વાર ફરવા પણ જતો. એકાદ બેવાર તેઓ ચિત્ર જોવા પણ ગયાં હતાં, પરંતુ તરલિકા એવો અનુભવ કરતી કે કમલેશ રથૂળ રૂપે જ તેની સાથે હોય છે, સફમ રૂપમાં માધવીનો સહવાસ એ જાળવી રાખે છે.

એક દિવસ 'તરલિકાએ હોંમત કરી પૂછ્યું હતું: 'મારી સાથેની તમારી મૈત્રી સ્વતંત્ર છે કે માધવીની મૈત્રીનું અનુસંધાન છે?' હસીને એણે જવાબ આપ્યો હતો: 'પ્રથમ સ્વતંત્ર હતી, હવે અનુસંધાન છે.'

તરલિકાને એ જીવર રૂપો નહોતો. થોડી એ ગંભીર પણ યશ હતી, પરંતુ મળવાનું ને ફરવાનું એણે ચાહુ જ રાખ્યું હતું. અચાનક એક દિવસે કમલેશે એને કહ્યું હતું: 'માધવીનો પત્ર આવ્યો છે. જણે સામે ખેસીને જ બોલતી હોય, હોડ હસતા હોય, આંખ ચમકતી હોય, ગાલ ઉપર સુરખી હવાતી હોય, એવું લાગે છે.' તરલિકા પ્રયત્નપૂર્વક હસીને ખોલી હતી: 'કવિઆત્માને માધવીએ જમાડી દીધો છે.' કમલેશે સુહત હાસ્ય સાથે જવાબ આપ્યો હતો: 'તમારું અનુમાન સાચું-તદ્દન સાચું છે. માધવી ના આગમન પહેલાં પણ મેં કાબો રચ્યાં હતાં, પરંતુ હવે તો એ જ મારી કાબકલાની ચોપક બની ગઈ છે.' કમલેશને ખપર નહોતી પડી કે તરલિકા એના ઉદ્ધાસને ઝીલી શકી નહોતી, હેલા શબ્દો તો સાંભળી પણ શકી નહોતી.

એક દિવસ તરલિકાએ કહ્યું હતું:

ગોષ્ટિ પંચ કંઈ છું, કાબ ને પત્રદારા પણ મિલન ચોળું છું છતાં એ લાગણીને વાણીમાં વહાવતાં આર મગા આવે છે. તમે એ સાંભળીને મારા પર ઉપકાર જ કરો છો.'

આ વખતે તરલિકાએ પૂછ્યું હતું: 'તમે મને 'તમે' કહેવાનું બંધ ન કરી શકો?' કમલેશે હસીને કહ્યું હતું: 'આપણે બંને એમ કરી શકી એ તો મને કપૂલ છે.' તરલિકાએ તે સ્વીકાર્યું હતું ને તેના મનમાં એથી થોડાક આનંદ પણ પ્રગટ્યો હતો.

એ પછી માધવીનો ખીબે પત્ર એને મળ્યો હતો. એની વાત પણ એટલા જ ઉદ્ધાસથી કમલેશે તરલિકા ને કરી હતી. તરલિકાએ મન મનજીવ કરી તે સાંભળી લીધી હતી. આ ખીબ પત્ર પછી સત્તેજ કમલેશ દરરોજ માધવીના પત્રની આશા રાખતો હતો અને ક્યારેક તો મૂર્ખ દેખાય સાં સુધી તેની તપાસ પણ કરતો હતો. આડેક દિવસ સુધી કમલેશે માધવીના પત્રની વાત જ ન ઉચ્ચારી સારે તરલિકાએ તે વિષે પૂછ્યું હતું. નિઃશ્વાસ નાખીને કમલેશ બોલ્યો હતો: 'સમજ નથી પડતી, અચાનક પત્રો કેમ બંધ પડી ગયા છે!' તરલિકાએ કહ્યું હતું: 'પ્રવાસમાં આગળ વધ્યા હશે, હિમાલયની ગોદ વધુ ખોડી લાગી હશે.' કમલેશ સારે કંઈ બોલ્યો નહોતો.

ખીબ ચારેક દિવસ પસાર થયા પછી કમલેશ અને તરલિકા મળ્યા સારે કમલેશ કંઈક ઉદાસ અને ચાકલો લાગતો હતો. તરલિકાએ તમિષતનું પૂછતાં એણે કહ્યું હતું: 'રાત્રે સારી ઉંઘ આવતી નથી, સહેજ ખાંસી અને શરદી પણ છે.' તરલિકા એ આ વખતે પણ બહાર જવાનું સૂચન કર્યું હતું, પરંતુ કમલેશે ના પાડી હતી.

દિવસો આમ ચીતતા જતા હતા. તરલિકા મુંઝાતી હતી. કમલેશનો માધવી પ્રત્યેનો પ્રેમ અપાર છે અને માધવીના હૃદયની પણ એ જ સ્થિતિ છે તે એ સમજી ગઈ હતી. એની શુદ્ધિ બોલતી હતી: 'એ બંને જોગાઈ જાય એમ તારે કરવું જોઈએ. આવા પ્રેમ જો નિષ્ફળ જાય તો જીવનમાંથી રસ ચાલ્યો જાય.' વળી મનમાં યતું હતું: 'કમલેશને તો કોઈ અંતરાય નથી, પણ માધવી એની હોંમત કરી શકશે?' એની શુદ્ધિ ક્યારેક જોશ પણ કરી જતી હતી: 'માધવીને હું મદદ કરીશ. એના માતાપિતા સમજે ને સ્વીકારે તો ઉત્તમ, નહિ તો તેમની સામે યદને પણ કમલેશ સાથે એણે જોગાઈ જવું જોઈએ એમ હું કહીશ.' પ્રેમથી વિશેષ મૂલ્યવાન આ પૃથ્વી ઉપર કંઈ છે જ નહિ.'

-પણ આ બધું તો શુદ્ધિના પ્રદેશમાં હતું. અંતરતલમાં લાગણીનાં ઝરણુ કંઈક જુદી જ દિશામાં વહેતાં હતાં અને હવે તરલિકાને તે છેક અનુભવ્યાં પણ રસાં નહોતાં. પ્રયત્નપૂર્વક એવા વિચારોને તે કુર ટેલતી હતી છતાં સમજતી હતી કે કમલેશ તરફ એ વેઅપૂર્વક ધોલાઈ રહી છે. માધવીને અન્યાય ન કરવો, કમલેશને એના પ્રેમમર્ગથી વાળવો નહિ, આવા નિશ્ચયો મનમાં ક્યારેક રપટ રીતે ને ક્યારેક અરપટ રીતે પ્રગટતા, પરંતુ કમલેશને બ્યારે એ મળતી સારે રોમરોમમાં એમ યજ જતું કે હવે એ માધવીની વાત ન ઉચ્ચારે તે ખીબ કોઈ વાતમાં મન પરાવી દે તે કેવું સાઈ! કમલેશનું સુકાતું જતું મુખ ને વેદનાબરી આંખો જોઈ એવું અંતર વ્યથિત થઈ જતું. લાગણીથી જ એ કહેતી: 'હવે તો ચાર છ દિવસ બહાર ફરી જ આવીએ.' કમલેશ

હસીને સરળભાવે બોલી દેતો: 'હવે માધવી આવી જતી જોઈએ, એ આવે ને આપણે અહીં ન હોઈએ તે કેવું વિચિત્ર બને!'

તરલિકા એ જવાબને ગળી જતી. એકલી પડતી સારે યતું: 'ચાતકની પેટે માધવીની રાહ જુએ છે, માધવી એ હવે જલદી આવી જવું જોઈએ.' ખીબ પળે વિચાર આવતો: 'માધવી ના આવ્યા પછી કમલેશ મને મળશે પણ ખરો?' મન એવું ગ્લાનિથી ભરાઈ જતું.

માધવી નેનિનાલથી મુંબઈ આવતી હતી ત્યારે આ સ્થિતિ પ્રવર્તતી હતી.

એને તો આ વિષે કશી ખપર જ નહોતી. માર્ગમાં કુમાર એની સાથે સારી રીતે વર્ત્યો હતો. એનું મન પણ પ્રમાણમાં આનંદમાં રહ્યું હતું. હરિવલ્લભ અને મધુભાઈ પણ પ્રવાસ ના અનુભવોથી ખુશ હતા. ગ્લાનિમય સ્થિતિ હતી એક ફેલાસખાની. એમને યતું હતું કે પ્રવાસ નિષ્ફળ ગયો ને એમની આશા પૂરી થઈ નહિ!

મુંબઈ આવી માધવીએ તરત જ તરલિકા ને ત્યાં ફેલન કર્યો, જવાબ મળ્યો: 'બહાર ગઈ છે.' પૂછ્યું: 'ક્યારે આશરો?' કંટાળાભરો સ્વરે કોઈએ કહ્યું: 'એમનું કંઈ ઠેકાણું હોતું નથી.' માધવીથી છતાં પણ ન રહેવાયું. એણે પૂછ્યું: 'ક્યાં ગયા હશે?' જવાબમાં કંઠોરતા આવી: 'ખપર નથી.' માધવીએ ફેલન મૂકી દીધો.

કમલેશને પોતાના આગ્યાના સંમાચાર જોમ બને તેમ જલદી પહેંચાડી દેવા એ ઉત્સુક હતી, પણ તરલિકા વિના તો એ શક્ય જ નહોતું એટલે એ સમસમીને ખેસી રહી. દિવસમાં જે સ્પર્શબંધીઓ મળવા આવ્યાં તેની સાથે એ ઉદ્ધાસથી વાતો કરી શકી નહિ, સાંજ જ્યારે નમી ને

પાપવાડીકે પચ્યાંગ

વાર	ખીરતી ૧૯૫૬ ઓગસ્ટ સપ્ટેમ્બર	હોંદુ ૨૦૧૨ શ્રાવણ	મુસલમાન ૧૩૭૫ મોહોરમ	પારસી ૧૩૨૫ ફરવદીન	સુરોદય ક. મી.	સુધોરત ક. મી.	ધાર્મિક તહેવારો-ઉત્સવો
શુક્ર	૨૪	૨૬	૧૭	૨૩	૬-૨૨	૫-૩૬	પંચક
શની	૨૫	" ૪	૧૮	૨૪	૬-૨૧	૫-૩૭	"
રવી	૨૬	" ૫	૧૯	૨૫	૬-૨૧	૫-૩૭	"
સોમ	૨૭	" ૬	૨૦	૨૬	૬-૨૦	૫-૩૮	"
મંગળ	૨૮	" ૭	૨૧	૨૭	૬-૨૦	૫-૩૮	શ્રીકૃષ્ણજન્મન્તી
બુધ	૨૯	" ૮	૨૨	૨૮	૬-૧૯	૫-૩૯	ગોકુલાષ્ટમી
ગુરુ	૩૦	" ૯	૨૩	૨૯	૬-૧૯	૫-૩૯	
શુક્ર	૩૧	" ૧૦	૨૪	૩૦	૬-૧૮	૫-૪૦	

સમાચાર સંગ્રહ

આધાર યવા આબુ આરે તો એ ગૂંઝામણ અનુભવવા લાગી. ફરીને એણે ફેાનનો આશ્રય લીધો. આ વખતે તે સંકળ યથઃ તરલિકા જ હતી ફેાન ઉપર અને ઉલ્લાસથી એણે 'હલ્લો' કયું હતું, પરંતુ કોણ જાણે શું થયું કે એનો અવાજ સાંભળતાં જ તરલિકાનો સૂર મંદ પડી ગયો. કાઝ ઉડી ખીણમાંથી ખોલતી હોય એમ એ યોલી: 'તળિપત સારી છે? ક્યારે તું આવી?'

માધવીએ કહ્યું: 'સારી છે. તારી કેમ છે?' અને કમલેશનું તો એ કંઈ પૂછી શકી નહિ. તરલિકાએ પથ્ય એ વિષે મીન રાખ્યું!

ફેાન પૂરો થયો ને માધવી હમ્લો યથ પાસેની ખુરશી ઉપર બેસી પડી. પંચિક મીનીટ પછી ફેાનની ઘડડી વાગી. એણે ઉત્સુક હૃદયે રીસીવર ઉપાડ્યું. અવાજ તરલિકાનો હતો. એ સ્વસ્થ રીતે ખોલતી હતી: 'કમલેશ ના સમાચાર તો તે પૂછ્યા જ નહિ?'

માધવીએ કહ્યું: 'મને હતું/કે તું કહેશે. એ કેમ છે? ક્યાં છે?'

'અહીં જ છે, તળિપત સારી નથી.' 'સારી નથી! શું છે?' માધવીથી

લમભગ યીસ પકાઈ ગઇ. શરીર પથ્ય ધૂણ ઉઠ્યું.

'ખાસ કંઈ નથી. સહેજ તાવ-ઉધરસ.'

'ટોરેલમાં છે?' 'ખીજે ક્યાં હોય!'

'મારા ખખર તું પહેંઆડશે એને?' સ્વરમાં લાચારી આવી ગઇ.

'જરૂર પહેંઆડીશ હમણાં જ એનો ફેાન આવવો જોઈએ.'

'ફેાન?' માધવીના મનમાં વિચાર ઝગઝગ્યો: 'કમલેશ અહીં પથ્ય ફેાન કરે તો?' પથ્ય એ યોલી શકી નહિ. તરલિકાએ શાંતિથી જવાબ આપ્યો:

'હા, અમારે એનો ફેાન આવવાનો છે. તું આવી છે એમ હું એને કહીશ અને સવારે તને મળવા આવીશ. કંઈ ચીંતા કરીશ નહિ.'

ફેાન પૂરો થયો, માધવી બાન બુધી હોય એમ ખાસપાસ જોવા લાગી. કૈલાસખા પાસે જ હતું તેની એને ખખર નહોતી. તેણી વધુ નહક આઘ્યાં ને માધવીને એમણે સંભાળી લીધી.

—કમલેશ:

—અણ્યુ યુગમાં જન્મેલા યાજ્ઞો વધુ હુશીયાર હોવાનું વિજ્ઞાનીકોની તપાસ માં જણાવાનું જાહેર થયું છે.

—મુંબઈના વડા પ્રધાન શ્રી મોરારજી દેશાઈને તેમની ૧૧મી વર્ષગાંઠે એક લાખ ૭૮ હજારની થેલી બેટ આપવા માં આવી હતી. આ પૈસા તેઓએ જીલ્લી જીલ્લી સંસ્થાઓને બેટ આપી દીધા હતાં. તેમાંથી ૨૪ હજાર ઉર્લી કાંચન કે જ્યાં માંધીજીએ કુદરતી ઈલાજોને માટે એક હોસ્પીટલ ઉઠાડી છે તેને આપ્યા છે.

—ખાસ યાજ્ઞો માટે તકવાર થતું ભારતીય ચીત્ર "ખાલ સીને સોસાપટી" તરફથી પ્રથમ યાજ્ઞ ચીત્ર તરીકે "લાઇટ ટાઉસ" નામનું ચીત્ર શરૂ કયું છે. આ સોસાપટી ઇચ્છે છે કે, નિર્દોષ યાજ્ઞ મનોરંજક ચીત્રો ખાસ યાજ્ઞો માટે કરે.

—ચીનને યુનોમાં રથાન ન આપવા અમેરીકાએ એક દરાવ પસાર કર્યો છે કે "આ પગલું ભયંકર ગણ્યારો." આવી દરાવ ૧૯૫૧થી કરે છે અને મામણી ના મંજુર કરે છે.

—અતીવૃદ્ધીને લીધે સૌરાષ્ટ્રમાં ક્યાંક ક્યાંક થોડું મુકશાન થવા પામ્યું છે.

છતાં જેકોતો પાક સારો થવાની આશા રોવે છે.

—જનમનગર ખાતેની આયુર્વેદ સંશોધન સંસ્થાને આયુર્વેદના સંશોધન માટે ભારત સરકારે ડૉ. જે લાખની ગ્રાંટ આપી છે.

—પંડીત નેહરુને અમેરીકાના પ્રમુખ આઇઝનહોવરે અમેરીકા આવવાનું આમંત્રણ જે પહેલા આપ્યું હતું તે ફરી આપ્યું છે. અને કેટલીક પરી-પદોમાં ચર્ચાઓ તથા વાટાઘાટો કરવા ની ઇચ્છા વ્યક્ત કરી છે. ક્યારે આ આમંત્રણ સ્વીકારી શકાશે તેનો વખત નક્કી કરવાનું પંડીત નેહરુ પર છેડાયું છે. આ યુલાકાત આઇઝન હોવરની માંદગીને લઇને યુલતવી રખાઇ હતી.

માટીના ઈલાજો

આ નાની પુસ્તીકા આ પત્રમાં જે માટીના લેખો દાક્ષમાં પ્રસીદ થયા છે તેજ લેખક દ્વારા લખાયેલી આ યોશીસેથી મળશે. કીમત ૧/- પોસ્ટેજ સાથે.

'Indian Opinion', P. Bag, Durban, Natal.

શ્રી. આદર્શ યુવકે મંડળ

જોદાનીસખ્યાના આદર્શ યુવકે મંડળે તા. ૧૨-૮-૫૬ના શ્રી. મમભાઈ વાલજીભાઈના પ્રમુખપદે વાર્ષિક જાહેર સભામાં પોતાનો હેવાલ રજુ કર્યો હતો.

અત્વર્ષી દરમ્યાન ભાગવત સર્પાઈની ઉજવણી અને ચોળવેલા માંધી સપ્તાક માં સહકાર, ગોક્લ આદમ, ડીવાઈન ઈઈફીના શ્રીનીવાસનને આમંત્રી તેમના પ્રવચનનો લાભ, વાર્ષિક ઉત્સવ ૨૮-૨૯મી એપ્રિલે ઉજવી તેમાં બંજવેલી માટીકા, તથા સંવાદો વિગેરે કામકામ ક્યોનું જાહેર કયું હતું.

આ ઉપરાંત મંડળે પોતાનું ૭૦ પાઈનને ખરચે એક ટાઇપ રાઈટર ખસાણું છે.

જે જે સંસ્થાઓએ તેમજ વ્યક્તીઓએ સહકાર આપ્યો છે તેનો મંડળે આભાર માન્યો હતો.

કાર્યકર્તાઓની ચુંટણી

મંડળના આશ્રયદાતા: (૧) નારણ્યુ ભાઈ વાલજીભાઈ પટેલ, (૨) રાવજી ભાઈ ઇસ્વરભાઈ, (૩) ડા. રસિકલાલ મહેતા. માનનીય પ્રમુખ: ડા. જી. હરિભાઈ; પ્રમુખ: મનભાઈ વાલજીભાઈ ભાટપુરિયા; ઉપ-પ્રમુખ: રતીલાલ દાંસજીભાઈ ભાટપુરિયા; મંત્રી: કરસનદાસ કાલીદાસ પ્રભવતિ; સંદ-

મંત્રી: રમણુભાઈ માધવભાઈ ખમનચી: હરિલાલ ડાલાભાઈ; યોડીટર: રવજી ભાઈ રામજીભાઈ; સંચાલક સમિતિના સભ્યો: (૧) મણીલાલ જ્ઞાનાભાઈ (૨) નાયુભાઈ ચૌહાણ (૩) અમૃતલાલ આર. પરજી (૪) મણીલાલ મોરારજી (૫) જયંતીલાલ નરસીંહ (૬) કાનજી ભાઈ લાલભાઈ.

કાર્યવાહકે કમિટિ

(૧) મણીલાલ જ્ઞાનાભાઈ પટેલ (પ્રમુખ) (૨) નાયુભાઈ ચૌહાણ (મંત્રી) (૩) મણીલાલ મોરારજી (૪) જીવજી ભાઈ રામજીભાઈ (૫) અમૃતલાલ આર. પરજી (૬) સમુખભાઈ ડાંલા ભાઈ (૭) હરિલાલ કલ્યાણજી (૮) દિનકરભાઈ હરિભાઈ (૯) ગ્રેમાભાઈ ડાલાભાઈ.

ઉધનાં સ્વપ્નો કરતાં જાન્યુ અત્-સ્થાનાં સ્વપ્ના વધારે ત્રાસ આપે છે.

લુકકીપીંમ, ઇનકમ ટેક્સ રીટન્સ, લાઇસેન્સીંમ, રેવન્યુ કલીવરન્સ અને ઇનસ્પેરન્સ માટે મળો:

આર. વીઠ્ઠલ

૧૨ યાર્કોલી આઈડ, ૩૮ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, કોરનર ડાયગોનલ અને માર્કેટ સ્ટ્રીટ, જોદાનીસખ્યા, ફેાન ૩૩-૧૬૫૪.

P.O. Box 2156 Tel. Add.: "Bhaisons" Phone: 28298

K. HARIBHAI

(ESTABLISHED 1905)

Wholesale Produce and General Merchant.

Importer of all kinds of Eastern Produce.

We buy all kinds of S.A. Produce for Cash.

Special offer of the following best quality Imported goods. (Open Stocks)

No.	Pure	per lb.	1/Grade Loose Tea	per lb.
"	Oily Toordhall	1/3	Severdhani Sopari	4/3
"	Chana dhal	11d.	S.B. Nuts No 2.	7/-
"	Chana flour	1/-	Jeera	2/6
"	Urad Flour	1/7	Variari (Soomph)	2/-
"	Urad Dhal	1/3	Mustard Seeds	2/-
"	Moong Dhal	1/1	Methi Seeds	1/3
"	Whole Moong	6d.	Whole Dhana	1/3
"	Whole Urad	6d.	Jaggory (Gor)	1/3
"	Special Peadhall	10d.	Pure Chullic Powder	3/-
"	Ordinary Peadhall	7d.	Pure Haldi Powder	2/-
"	Egyptian Rice	10d.	Cocoanuts (Fresh Watery)	47/6 per bag of 75
"	Whole Bk. Masoor	7d.	ALL ORDERS TO ACCOMPANY CASH	
"	Masoor Dhal Red	1/-		
"	Tamaind (Aml)	3/3		

Prices f.o.r. Durban.

We are Stockists of all varieties of Dried Beans.

We supply best Natal Ginger—Price on application.

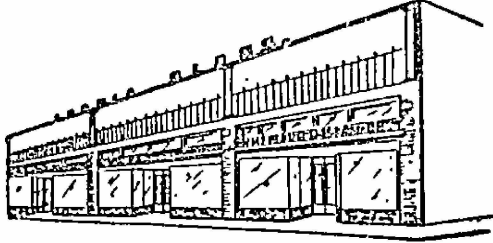
Prompt attention given to Country orders.

Trade inquiries invited.

Note our Add.: 81 Victoria St., DURBAN.

K.M. Loodhian & Co.

Manufacturing Jewellers and General Dealers

22 ct Jewellery made to order in latest designs

આવિસ ફેરટ

સોનાના ઢાગીના ખાસ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે અમને અપાયકું કામ સંતોષ પામે એવા રીતે કરીએ છીએ.

નેકલેસ, જુદી જુદી ઢીઝાઇનની બંગડી અંગૂઠા, સાડીની પીન, વીંટી બ્રેકેસ એવીજ વીગેરે બનાવીએ છીએ.

106 Prince Edward Street, Durban.

Phone 332651 P.O. Box 1549 Tel. Add ENBEEDEE.

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

33 West Street, JOHANNESBURG.

MANUFACTURERS OF LADIES' & GIRLS' STRAW & FELT HATS
WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS
HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

રેશમી તેમજ સુતરાઉ કાપડ, હુલન નર્ચી, હુલ, બાળકો માટેના જાત જાતના માલ, ઘર વપરાશ માટે તેમજ લગ્નાદિ પ્રસંગોએ શણગાર માટે રીબન વગેરે માટે અમારે ત્યાં પ્રથમ તપાસ કરવા બલામણુ છે.

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રા.) લીમીટેડ

૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનનિસબર્ગ.

બોક્સ ૧૫૪૯.

ધાર્મિક પુસ્તકો

વિનોબા બાવે કૃત કૃપનીશદ્ધ ગીતાજી વિગેરે ધાર્મિક પુસ્તકોના શ્લોકોપર પ્રવચન.

ઇશાનસ્ય રત્તિ (કૃપનીશદ્ધના શ્લોકો)	૧	૬
ગીતા પ્રવચન	૩	૦
સ્થિતપ્રજ્ઞદર્શન (ગીતાજીના બીજા અધ્યાયના શ્લોકો)	૪	૦
મધુકર (લેખાનો સંગ્રહ)	૪	૬
જીવન દ્રષ્ટી (, ,)	૩	૯

Obtainable :

INDIAN OPINION
P/Bag, Durban, Natal.

પ્રેમ, લગ્ન અને મૈત્રી
ને લગતું સાહિત્ય

છેલ્લી મેલમાં આવ્યું છે.

સી પુસ્તક મર્યાદા	૭	૬
લગ્નનો આનંદ	૧૨	૬
ઈંગ્લીશ શિખવા માટે		
Learn English through easy Medium of English.	૧૦	૬
સીનેમા સંગીત (૫૦૦ સુદી કાદેલા સીનેમાના ગીતોનો સંગ્રહ) રોટ	૧૦	૬
પરી મહેલ	૧૨	૬
અરણ્યું અદ્યતન વચન	૬	૯
ધરની રાણી	૩૨	૬
દાદી માતું વૈદ્ય	૨૮	૦

★

આ સિવાય રોકડો સારી નવલ કથાઓ સામાજીક ચળવળની પુસ્તકો વ્યાજબી દામે અમે વેચીએ છીએ.

★

બધી જાતના હિન્દી પુસ્તકો, તેમજ ઈંગ્લીશીક પુસ્તકો અમે વેચીએ છીએ.

D. ROOPANAND BROS.

MUSIC SALOON AND BOOKSELLERS

Phone 20707.

85 VICTORIA STREET,

P.O. Box 2524.

DURBAN.

Are You a subscriber of
'Indian Opinion'
If not, Why not?

જોઈએ છે

હાડકાં

તમારાં સ્ટેશન કે સાઈડીંગે
પહોંચતાં કરવા માટે
અમે ટનના
પા. ૭ આપીશું

ખાલી બેગો રેલ કોચમાં ભરી પાછી મોકલી આપીશું
વધુ વિગતો માટે લખો:

THE

BULLBRAND FERTILIZERS LTD.

SARNIA NATAL.

ધીરુભાઈ પી. નાયક

લુકમીપર, મુસાફરી, વીમાનાં અને જનરલ એજન્ડ
ઈન્ડિયાન અગર ઈનીયાના કોર્ષ પછુ ભાગની હવાઈ ટ્રિપ્સ અગર જમીન
માગે મુસાફરી કરવા ઘેર ઘેરાં અમારી મારફતે લુકમી કરો.
ઈન્ડીયા, આજ, ચોરી, હુલ્લહ, અસ્માત, પેટ્રોલ, વિગેરેના વીમા અમે
ઉત્તરાની આપીએ છીએ.
ઈન્ડિયાન, પરચનલ ટેક્સ, હિસાબના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ કલેક્ટરના
સર્ટીફિકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો પાસપોર્ટ તેમજ ઈન્ડિયાનને લખવી
બાબતોમાં કોઈ પણ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપીએ છીએ.
નેશનલ યુવ્યુઅલ લાઈફ એસોસિએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલીયા અને થોઈશાપર
ઈન્ડિયાન કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.
Phone : 33-9033. 26 Barkly Arcade,
Cor. 38, Market & Diagonal St., J'BURG.

કરનીચર! કરનીચર!! કરનીચર!!!

બેક્રમ સુટ, લાઈનીબ્રમ સુટ, વોઈશિંગ, ડરેસીંગ એસ્ટ,
સાઈલ બોર્ડ ઓફીસ ડેસ્ક, લુક કેસ, ટેબલ, તદન કીકપત
બાબે ખરીદી શકશો. જાતે પછારી લાભ લેવા સુકશો નહિ.
—બોક્સ, ટેબલ અને કીચન ડરેસર—
જે હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશાં તઈ-
યાર રહે છે. માત્ર શેકડા બાબોના પ્રાર્થસ શીટ મંગાવો અને રેપાર
આગલ વધારો.
L. MISTRY
51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.
PHONE 33-4691. BOX 2526.

યુનીલાલ પ્રધર્સ

હમણાંજ ખુલ્લો મુકલો માલ!

ન્યુ ધરા છાપેલી નીનન સાડીઓ ૬ વાર શી. ૪૯-૬
જરીની કીનારવાળી ન્યોરનેટ ૪૫" વારની શી. ૧૫-૦
પાટલી પાલવ અને આપી ખાત વાળી
રેશમી છાપેલી સાડી પા. ૭-૧૦-૦ થી ઉપર
નેવડી કીનારની સાડી કેપ ૪૫" વારની શી. ૩/૧૧ થી ઉપર

સુતરાઈ સાડીઓ છેલ્લી હબના રંગો અને છાપો વાળી
પાંચ વાર શી. ૨૭-૬ થી ઉપર
૭ વાર શી. ૩૯-૬ થી ઉપર

C.O.D. અને ટપાલથી આવેલા ઓર્ડરોને તુરત ધ્યાન
દેવામાં આવે છે.

જોઈએ તો સામ્પલ મોકલશું.

યુનીલાલ પ્રધર્સ

(પ્રા.) લીમીટેડ

૬૩ વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટ, ડરબન.

ફોન : ૨૪૦૦૩

પી. એ. બોક્સ ૮૨૨.

Phone 22905 Tel. ADD. : "GANDABHAI"

The Home Of INDIAN SWEETMEATS.

G. C. Kapitan & Son Vegetarian Restaurant

Upcountry customers are requested to send their
POSTAL ORDER with their orders.

Write For Price List.

બહારગામના ગ્રાહકોને ખાસ સુચના

ઓર્ડર સાથે પોસ્ટલ ઓર્ડર મોકલવા મહેરબાની કરવી. મીઠાઈની કીમત
: ઉપરાંત નીચે મુજબ પોસ્ટલ ઉભેરવા વિનંતી છે

નો. ફાઉન્ડેશીયા શી. ૧-૦ રતલે, સર્ધન ફાઉન્ડેશીયા
૯ પેની રતલે, યુનીયનમાં ૩ પેની રતલે.

પ્રાપ્ત લીસ્ટ મંગાવો

**154 GREY STREET,
DURBAN.**

લગ્ન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણના અમે સ્પેશ્યલીસ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંગત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને ફાઉન્ડેશીયાના કોઈ
પછુ ભાગમાં તમારે મુકામે આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ટ્રાક્ટ લઈશું.

કેપીટનસ બાલ્કની હોટેલ

(ધી કેનર મીઠાઈ હાઉસ)

ઝે અને વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુલાપર - ડરબન.
ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ : KAPITAN.

તાજું ઉમદા ફ્રૂટ

આંબા અળાઈ, લીલી અળાઈ અને સુરજની ગ્રોસમ ચાલુ છે.
આહુ ૧૦ પેની રતલ, લસણ ૯ પેની રતલ.
પાપક નંબર ૧ શી. ૧૦, નંબર ૨ શી. ૮ ૧૦૦.

કપુરી અને ચેવલી પાન બગર ભાવ પોસ્ટલ બુક. વારફીટ શી.
૧૦-૬ ૩૩૫; લાંબી અને રક્વેર વારફીટ શી. ૧૧-૧ ૩૩૫.

ફાઉન્ડેશીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજમન કોંગોના ઓરડરો ઉપર પુરવ
ધ્યાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ કરાવી મોકલશું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.
WHOLESALE FRUIT MERCHANTS
P. O. Box 251. DURBAN.

Jethalal's Mithai House

and

Vegetarian Caffetaria

86 Queen Street, Durban.

Telephone : 27780 — P. O. Box 2043.

Tel. Address: "SWEETMEATS"

અમારે ત્યાંથી બધી જાતની ચોખ્ખા ઘીની બનાવેલી શુદ્ધ મીઠાઈ મળી શકશે.

* * * * *

આખો દિવસ વેલ્ટેરીઅન ભોજન મળી શકશે!

* * * * *

લગ્ન પ્રસંગે તેમજ પાર્ટીઓ માટે જમણુની સગવડ કરી આપવામાં આવશે.

* * * * *

હોલ શુભ પ્રસંગે બાડે મળી શકશે.

* * * * *

બોર્ડીંગ અને લોહંગની સગવડ

કાયમી બોર્ડરોને ખાસ પસંદગી આપવામાં આવશે. વિદ્યાર્થીઓ અને શિક્ષકોને વધુ પસંદગી આપવામાં આવશે. હાલમાં તે માત્ર પુરૂષ વર્ગનેજ લેવામાં આવશે. ઓરડાઓમાં નહું અને આધુનિક ઢબનું ફરનીચર રાખવામાં આવેલું છે. દેશમાં જતાં અમર તે દેશમાંથી આવતા ઉતાડ્યો માટે કુટુંબને રહેવા માટે રહેવાની તેમજ ખાવાની સગવડ કરી આપવામાં આવશે.

* * * * *

ઘરનું આથેલું અથાણું અને સારી જાતના પાપડ હંમેશાં તઈયાર હોય છે.

* * * * *

ઓર્ડરથી શિખંડ અને દુરંપાક બનાવી આપવામાં આવશે.

* * * * *

પ્રાઈસ લીસ્ટ માટે લખો.